

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA INFORMACIJSKE I KOMUNIKACIJSKE ZNANOSTI
SMJER BIBLIOTEKARSTVO
Ak. god. 2018./2019.

Andreja Brkljačić

**Usporedno istraživanje knjižničnih
sustava – Koha, Aleph, Zaki, Vero (CROLIST)**

Diplomski rad

Mentorica: dr. sc. Ana Barbarić, izv. prof.

Zagreb, ožujak 2019.

Izjava o akademskoj čestitosti

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je ovaj rad rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na istraživanjima te objavljenom i citiranoj literaturi. Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio rada nije korišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Andreja Brkljačić

(potpis)

Sadržaj

1. Uvod.....	5
2. Kratka povijest OPAC-a	6
3. Novi naraštaj knjižničnih kataloga.....	7
4. Usporedba knjižničnih sustava – Koha, Aleph, Zaki i Vero	10
4.1. Knjižnični sustavi Koha, Aleph, Zaki i Vero	10
4.2. Usporedba karakteristika knjižničnih sustava	12
4.2.1. Katalog Knjižnice Filozofskog fakuleta u Zagrebu (FFZg).....	16
4.2.2. Katalog Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (NSK)	17
4.2.3. Katalog Knjižnica grada Zagreba (KGZ).....	19
4.2.4. Skupni katalog CROLIST	21
4.3. Zaključak usporedbe.....	22
5. Istraživanje o uporabljivosti online kataloga FFZg, NSK, KGZ i CROLIST	24
5.1. Ciljevi i pretpostavke	24
5.2. Materijali i metode	25
5.3. Uzorak ispitanika.....	26
5.4. Rezultati.....	27
5.4.1. Početni upitnik.....	27
5.4.2. Glavni upitnik.....	30
5.4.2.1. Prvi zadatak	32
5.4.2.2. Drugi zadatak.....	33
5.4.2.3. Ostali zadaci	36
5.4.3. Završni upitnik	37
5.5. Rasprava i usporedni rezultati	40
5.6. Zaključak istraživanja	44
6. Zaključak	46

Literatura	47
Prilozi.....	50
Sažetak.....	65
Summary	66

1. Uvod

„Biblioteke su kaleidoskopi ljudske misli.“¹ One okupljaju raznovrsnu građu i čuvaju dragocjene ideje, misli i djela brojnih znanstvenika i umjetnika, a da bismo se mogli snaći među tim brojnim djelima, potrebno ih je sustavno popisati. Popisivanjem knjižnične građe po određenom redu, nastali su i prvi knjižnični katalozi koji su u početku bili samo jednostavni inventarni popisi koji su pokazivali imovinu knjižnice.² Današnji knjižnični katalozi teže biti što jednostavniji i što sličniji raznim drugim internetskim servisima. Razvoj OPAC-a (online dostupnih knjižničnih kataloga) možemo pratiti kroz tri generacije, a nakon njih razvija se i novi naraštaj knjižničnih kataloga (*next-generation catalogue*). Ovaj se rad sastoji od triju dijelova, od kojih je prvi teorijski dio koji pobliže opisuje povijesni razvoj OPAC-a, karakteristike današnjeg novog naraštaja kataloga i potrebe korisnika. Druga dva dijela temelje se na dvama istraživanjima čiji je cilj opisati i istražiti karakteristike i uporabljivost današnjih OPAC-a i dati prijedlog za njihovo poboljšanje. Prvo istraživanje temelji se na usporedbi knjižničnih sustava Koha-e, Aleph-a, Zaki-ja i Vero (CROLIST-a) s obzirom na karakteristike novog naraštaja knjižničnih kataloga. Cilj ove usporedbe bit će uočiti u kolikoj su mjeri navedeni sustavi online kataloga Knjižnice Filozofskog fakulteta u Zagrebu, Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, Knjižnica grada Zagreba i skupnog kataloga CROLIST zaista katalozi nove generacije. Drugim istraživanjem ispituje se uporabljivosti navedenih četiriju online kataloga. Istraživanje je provedeno anketnim upitnikom na uzorku od četrdeset ispitanika, studenata četiriju studijskih grupa s Filozofskog fakulteta u Zagrebu. U istraživanje se kreće s pretpostavkom kako će studenti Bibliotekarstva biti uspješniji u odnosu na preostale tri studijske grupe u rješavanju upitnika na temelju znanja koje su stekli tijekom svog studija. Cilj ovog diplomskog rada jest na temelju dvaju istraživanja, opisati prednosti ispitivanih kataloga, ukazati na njihove nedostatke, ispitati jesu li uporabljivi, tj. mogu li ih pretraživati svi korisnici (s različitim predznanjem o knjižničnim katalozima) i na kraju dati prijedlog za njihovo poboljšanje.

¹ Biblioteka. // Velika epohina enciklopedija aforizama. Zagreb: Epoha, 1968. (autor citata: Paolo Mantegazza).

² Katalog. // Hrvatska enciklopedija. Mrežno izd. Zagreb : Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Dostupno na: <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=30822> (15.12.2018.).

2. Kratka povijest OPAC-a

Ljudi su od samih početaka razvoja čovječanstva imali potrebu bilježiti svoja nova saznanja. S pojavom pismenosti i razvojem pisma, najprije kod Sumerana, znanje se bilježilo na glinenim pločicama, a kasnije generacije isto su to činile na pergameni, papirusu, a zatim na papiru. Stvaranjem sve većeg broja zapisa, nastala je i potreba za osnivanjem knjižnica, a potom i za sustavnim popisivanjem građe, odnosno za stvaranjem knjižničnih kataloga. „Od kraja 18. st. katalogi su se izrađivali u skladu s nacionalnim kataložnim pravilnicima, a od početka 19. st. u uporabi su i međunarodni kataložni pravilnici. U Hrvatskoj se od 1970. primjenjuje *Pravilnik i priručnik za izradbu abecednih kataloga* Eve Verone.“³ Nakon izuma računala knjižnični su katalogi postali dostupni u elektroničkom obliku, tj. 1970-ih godina nastaju prvi OPAC-i (akronim od engl. *Online Public Access Catalogue*).⁴ „U 1980-ima OPAC-ima se počelo pristupati preko Web sučelja, pa se danas ti katalogi ponekad nazivaju i WebPAC-ima.“⁵

Od samih početaka razvoja OPAC-a možemo pratiti njegove tri generacije. Svaka generacija OPAC-a donijela je poboljšanja knjižničnim katalogima. Prvi OPAC-i nastali su za potrebe posudbe i nisu se previše razlikovali u odnosu na pretraživanje građe u katalogima na listićima.⁶ „Tijekom 1977. online katalog nudio je pretraživanje po autoru, naslovu, kombinaciji tih dvaju elemenata te po signaturi. Pretraživani kataložni zapisi sastojali su se od vrlo kratkog bibliografskog opisa koji je sadržavao sljedeće elemente: podatak o autoru, naslovu, godinu izdavanja, zajedno s lokalnim podacima koji su obuhvaćali inventarni broj, signaturu te informaciju o statusu jedinice knjižnične građe. 1978. u OPAC je uvedeno i pretraživanje po predmetnicama.“⁷ „Druga generacija kataloga donosi novosti u odnosu na prvu: uporabu Booleovih logičkih operatora, operatora blizine (*proximity operators*), pretraživanje po ključnim riječima, različite mogućnosti prikaza traženih bibliografskih zapisa, te razni načini pružanja pomoći korisniku.“⁸ „Načela pretraživanja OPAC-a druge generacije ostala su nalik na pretraživanje kataloga na listićima jer od korisnika zahtijevaju poznavanje osnovnih pojmova bibliotekarske struke kao što su odrednice (autor, naslov, predmet) i vrste građe (monografije, serijske publikacije, članci, sabrana djela). Uvođenje pretraživanja po ključnim

³ Isto. Dostupno na: <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=30822> (16.12.2018.).

⁴ OPAC. // Hrvatska enciklopedija. Mrežno izd. Zagreb : Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Dostupno na: <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=45194> (16.12.2018.).

⁵ Isto, (16.12.2018.).

⁶ Barbarić, A. Povijesni pregled razvoja OPAC-a. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 46, 3/4(2003), str. 48.-58. Dostupno na: <https://www.hkdrustvo.hr/vjesnik-bibliotekara-hrvatske/index.php/vbh/issue/archive> (18.12.2018.). Str. 53.

⁷ Isto, str. 51.

⁸ Beheshti, J. Evolving OPAC. // *Cataloging & classification quarterly* 24, 1/2(1997). Str. 164.

riječima donekle je olakšalo korisnicima pronalaženje građe bez poznavanja bibliotekarskih pojmova, ali je posljedica toga veliki broj pronađenih naslova, to veći što je broj traženih riječi manji. Zbog toga se razvijaju algoritmi za sortiranje rezultata po relevantnosti.“⁹ OPAC-i treće generacije trebali su biti još jednostavniji za korištenje jer je tijekom 80-ih godina prošlog stoljeća i u knjižnicama došlo do kompjuterizacije. „1988. godine Hildreth je istaknuo svoju viziju kataloga treće generacije, posebno funkcionalna poboljšanja koja bi katalog učinila lakšim i prilagodljivijim korisnicima, kao što su pretraživanje upitima na prirodnom jeziku, pregledavanje, rangiranje rezultata, proširena pokrivenost i opseg, opcije za povratne informacije (*Slična građa, Ne zanima me*), praćenje korisnika i različita druga pomagala (ispravljanje pogrešaka, sinonimi, automatsko ispravljanje pojmova).“¹⁰ Takvi katalogi nisu se odmah pojavili, a nakon Hildretha mnogi drugi stručnjaci slijedili su njegov primjer i predviđali iste promjene kataloga. „Nažalost, ni današnji OPAC-i ne odgovaraju navedenim zahtjevima i većinu možemo okarakterizirati kao OPAC-e druge generacije s tek ponekim naprednijim obilježjem. Jedina je bitna novost to što im se može pristupiti putem World Wide Weba, te ih je primjerenije nazivati WebPAC-ima.“¹¹

3. Novi naraštaj knjižničnih kataloga

Problemi online kataloga postojali su i prije pojave i razvoja Web-a.¹² Katalogi se jesu mijenjali i prilagođavali, ali uglavnom površinski, a ne u svojoj samoj srži.¹³ Nakon pojave Web-a korisnici su se najprije susreli s poteškoćama u pretraživanju kataloga koji tada još uvijek nije bio pretraživ po upitu na prirodnom jeziku ili samo po ključnim riječima kao što se to moglo činiti na Web-u bez upotrebe Booleovih operatora.¹⁴ Zatim su se OPAC-i susreli s novim izazovima Web-a 2.0 kojim je korisnicima omogućeno sudjelovanje u stvaranju sadržaja.¹⁵ „Web 2.0 naziv je faze u razvoju World Wide Weba. Riječ je platformi koja je korisnika

⁹ Rajter, Ž. ; Jelenković, L. Od konceptualnih modela preko OPAC-a treće generacije do sljedeće generacije knjižničnoga sustava. Dostupno na: <http://www.unibis.hr/dokument/OD%20KONCEPTUALNIH%20MODELA%20PREKO%20OPAC.pdf> (18.12.2018.). Str. 3.

¹⁰ Merčun, T.; Žumer, M. New generation of catalogues for the new generation of users : a comparison of six library catalogues. // Program : Electronic Library & Information Systems 42, 3(2008), str. 244.

¹¹ Barbarić, A. Povijesni pregled razvoja OPAC-a. Nav. Dj. Str. 57.

¹² Merčun, T.; Žumer, M. New generation of catalogues for the new generation of users. Nav. Dj. Str. 243.

¹³ Borgman, C. L. Why are online catalogs still hard to use ? // Journal of the American Society for Information Science 47, 7(1996), str. 493.-503. Dostupno na: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.457.3859&rep=rep1&type=pdf> (18.12.2018.). Str. 501.

¹⁴ Merčun, T.; Žumer, M. New generation of catalogues for the new generation of users. Nav. Dj. Str. 245.

¹⁵ Isto, str. 245.

postavila u središte aktivnosti stvaranja, prikupljanja, organiziranja, integriranja i predstavljanja sadržaja prema njegovim vlastitim kriterijima.¹⁶ Takve mogućnosti aktivnog sudjelovanja na internetu i promjena u informacijskim i komunikacijskim tehnologijama najbolje mogu pratiti generacije mlađih korisnika rođenih između 1980. i 2000. koji se nazivaju *mlenijskom generacijom, net generacijom ili generacijom Y*.¹⁷ Oni su odrastali prateći razvoj Web-a, računalne i druge tehnologije i njihov način razmišljanja i djelovanja znatno se razlikuje od starijih generacija. S druge strane promjene u informacijskom svijetu utječu i na tzv. *digitalne imigrante* (starije generacije korisnika) koji uspješno idu ukorak s promjenama i tako zajedno s *net generacijom* postavljaju visoke uvjete i očekivanja razvoju knjižničnih kataloga.¹⁸

Nakon spomenute tri generacije kataloga, razvijaju se i novi naraštaji knjižničnih kataloga koji bi trebali zadovoljiti potrebe dvaju spomenutih generacija korisnika. „Novi naraštaji knjižničnih kataloga uopće nisu katalozi, već više kao alat osmišljen kako bi učenicima olakšao učenje, učiteljima podučavanje i znanstvenicima istraživanje. Svojoj ciljanoj publici osigurava učinkovitija sredstva za pronalaženje i korištenje podataka i informacija. Neke od karakteristika ovih kataloga su: jednostavno polje za pretraživanje, poboljšane mogućnosti pregledavanja, ispravljanje pogrešaka, rangiranje po relevantnosti, fasetna navigacija, skupno pretraživanje, korisnički doprinos i obogaćen sadržaj.“¹⁹ Knjižnični katalozi nastoje biti što sličniji ostalim internetskim servisima koji danas korisnicima nude mnoge mogućnosti personalizacije i sudjelovanja u samom stvaranju sadržaja. „Gotovo je nemoguće govoriti o pretraživanju i otkrivanju (*discovery*) u knjižnicama, a da ne spominjemo Google. Ta tražilica definirala je očekivanja korisnika u smislu jednostavnosti korištenja i naglasila razlike u zahtjevnostima s kojima se korisnici susreću prilikom pretraživanja informacija putem knjižničnih Web sučelja.“²⁰ Sharon Q. Yang and Melissa A. Hofmann²¹ navode kako knjižnični katalozi ne bi trebali nužno biti poput Google-a ili Amazona. One smatraju kako je preferiranje ovih Web stranica subjektivno jer ih neki korisnici mogu smatrati neprivlačnima. Novi naraštaji kataloga trebali bi biti što sličniji onim široko popularnim pretraživačima (a to ne mora nužno biti

¹⁶ Vrana, R. Web 2.0 njegov utjecaj na razvoj mrežnih mjesta knjižnica. // 11. seminar Arhivi, knjižnice, muzeji. / uredila Tinka Katić. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2008. Str. 50.

¹⁷ Merčun, T.; Žumer, M. New generation of catalogues for the new generation of users. Nav. Dj. Str. 246.

¹⁸ Isto, str. 246.

¹⁹ Lease Morgan, E. A "Next generation" library catalog: executive summary (7.7.2006.). // Lita blog. Dostupno na: <https://litablog.org/2006/07/a-next-generation-library-catalog-executive-summary-part-1-of-5/> (18.12.2018.).

²⁰ Jelenković, L.; Rajter, Ž. Crolist: Skupni katalozi knjižnica Sveučilišta. // Novosti HKD 72 (siječanj 2017). Dostupno na: <https://www.hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/1302> (18.12.2018.).

²¹ Yang, Q. S.; Hoffman, M. A. The next generation library catalog: a comparative study of the OPACs of Koha, Evergreen and Voyager. // Information Technology and Libraries. 24, 2(2005), str. 141.-150. Dostupno na: https://www.researchgate.net/publication/275297017_The_Next_Generation_Library_Catalog_A_Comparative_Study_of_the_OPACs_of_Koha_Evergreen_and_Voyager (18.12.2018.). Str. 141.,142.

Google). „Najveće razlike OPAC-a i novog naraštaja pokazuju se u uslugama vezanim uz sadržaj. Usluge se mogu opisati kao "akcijski plan": preuzeti, posuditi, anotirati, prevesti, pregledati, protumačiti, kontekstualizirati, pohraniti, označiti, poslati, objaviti.“²² U sljedećem poglavlju bit će prikazano koje od karakteristika novog naraštaja knjižničnih kataloga imaju tri hrvatske knjižnice i jedan skupni katalog.

²² Gjurković-Govorčin, R. Novi naraštaji knjižničnih kataloga : katalog Knjižnice grada Zagreba. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 56, 3(2013), str. 127.-146. Dostupno na: <https://www.hkdrustvo.hr/vjesnik-bibliotekara-hrvatske/index.php/vbh/article/view/166> (18.12.2018.). Str. 139.

4. USPOREDBA KNJIŽNIČNIH SUSTAVA – KOHA, ALEPH, ZAKI I VERO

4.1. Knjižnični sustavi Koha, Aleph, Zaki i Vero

Knjižnični sustavi koji će se uspoređivati u ovome istraživanju koriste se u Knjižnici Filozofskog fakulteta u Zagrebu (Koha), Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu (Aleph), Knjižnicama grada Zagreba (Zaki) i u skupnom katalogu CROLIST (Vero). Koha je prvi besplatni knjižnični softver otvorenog koda koji je široko rasprostanjen u uporabi u cijelom svijetu, a nudi mnoge osnovne i napredne opcije. Može ga koristiti bilo koja knjižnica, a koristi knjižnične standarde i protokole kao što su MARC 21, UNIMARC, z39.50 i drugi.²³ Koha će se proučavati na primjeru Knjižnice Filozofskog fakulteta u Zagrebu. „Integrirani knjižnični sustav Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu te visokoškolskih i znanstvenih knjižnica Republike Hrvatske temelji se na primjeni zajedničkog integriranog knjižničkog sustava Aleph, formata MARC 21, središnje normativne kontrole, nacionalnog predmetnog sustava i tezaurusa.“²⁴ „NSK je prije upotrebljavala integrirani knjižnični sustav (ILS) Crolist koji je potom instaliran i u drugim knjižnicama koje su zajedno s NSK uzajamno katalogizirale zapise u Skupni katalog Crolist. Zatim je 2006. godine prešla na drugi knjižnični software Voyager, potom tri godine na treći Aleph i danas ima klasični OPAC.“²⁵ Aleph će se u ovome radu proučavati na primjeru Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Na primjeru mrežnog kataloga Knjižnica grada Zagreba proučavat će se modul integriranoga knjižničkog sustava Zaki. „Izrada kataloga započela je u svibnju 2009., a objavljen je u travnju 2013. Novi mrežni katalog trebao bi privući korisnike kao redovite posjetitelje mrežnog knjižničkog kataloga koji će se katalogom služiti samostalno, bez poduke ili pomoći knjižničara.“²⁶ Skupni katalog CROLIST koristi knjižnični sustav Vero. „Vero je Web OPAC pretraživač i servisna platforma (*Search Engine/Discovery Tool*) nove (treće) generacije koji koristi logički i fizički model Oracle baze podataka normaliziran i usklađen s FRBR konceptualnim modelom bibliografskih i FRAD konceptualnim modelom normativnih podataka. Korisniku pruža potpuno novo iskustvo u pronalaženju rezultata, omogućuje *Google like* transparentno kombiniranje riječi iz autora, naslova (stvarnog, jedinstvenog stvarnog i prištampanog), predmetnica (normiranih i

²³ About. // Koha community. Dostupno na: <https://koha-community.org/about/> (12.1.2019.).

²⁴ O sustavu. // Integrirani knjižnični sustav NSK. Dostupno na: <http://iks.nsk.hr/o-sustavu/> (12.1.2019.).

²⁵ FRBR: knjižnični katalozi nove generacije. // Unibis. Dostupno na: <http://www.unibis.hr/FRBROPAC.html> (12.1.2019.).

²⁶ Skupni katalog sustava Zaki. // Katalog Knjižnica grada Zagreba. Dostupno na: <https://katalog.zaki.com.hr/pagesMisc/Katalog.aspx> (12.1.2019.).

slobodno oblikovanih), ISBN, ISSN, nakladnika, a potom i kombiniranje riječi samo u autorima, predmetima ili naslovima.“²⁷ „Utjecaji kataloga novog naraštaja proteklih su godina pokazali veće preobrazbe u vrstama usluga koje knjižnice nude kako bi odgovorile zahtjevima javnosti prema katalogu.“²⁸ U sljedećem će istraživanju biti istraženo koje od tih usluga i koje karakteristike kataloga nove generacije imaju navedeni knjižnični sustavi. Karakteristike za proučavanje i ocjenjivanje kataloga preuzete su iz rada Tanje Merčun i Maje Žumer *New generation of catalogues for the new generation of users: a comparison of six library catalogues*. U sljedećoj je tablici prikazano šest skupina karakteristika, svaka od njih pobliže je objašnjena i opisano je na što se navedene karakteristike odnose u knjižničnim katalogima.

²⁷ FRBR: knjižnični katalozi nove generacije. Nav. Dj.

²⁸ Gjurković-Govorčin, R. Novi naraštaji knjižničnih kataloga. Nav. Dj. Str. 143.

4.2. Usporedba karakteristika knjižničnih sustava

	<i>karakteristika</i>	<i>objašnjenje karakteristike²⁹</i>	<i>Koha (FFZg)</i>	<i>Aleph (NSK)</i>	<i>Zaki (KGZ)</i>	<i>Vero (CROLIST)</i>
1. SEARCH (PRETRAŽIVANJE)	<i>1.1.Simple keyword search box on each page (Jednostavno polje za pretraživanje po ključnim riječima na svakoj stranici)</i>	Polje za pretraživanje nalazi se na svakoj stranici, na svakom novom otvorenom prozoru u katalogu.	+	-	+	+
	<i>1.2.Spell checking (Provjera pravopisa)</i>	Ako pogriješimo prilikom unosa upita, katalog nam ponudi ispravak pogreške. Primjerice: <i>Jeste li mislili...?</i>	-	-	-	-
	<i>1.3Automatic spelling corrections (Automatsko ispravljanje pravopisnih pogrešaka)</i>	Katalog sam automatski ispravlja pogrešku.	+/-	-	+	+
	<i>1.4.Begin search by browsing (Započinjanje pretraživanja pregledavanjem)</i>	Katalog nudi mogućnost pregledavanja građe npr. po predmetnicama.	+	+	+	+
	<i>1.5.Full-text searching (Pretraživanje po punom tekstu)</i>	„Pretraživanje po punom tekstu sveobuhvatna je metoda pretraživanja koja uspoređuje svaku riječ iz zadanog upita sa svakom riječju u dokumentu ili bazi podataka. Omogućuje korisniku da pronađe riječ ili frazu bilo gdje unutar baze podataka ili dokumenta.“ ³⁰	+	+	+	+
2. RESULTS PAGE AND NAVIGATION (STRANICA S REZULTATIMA I NAVIGACIJA)	<i>2.1.Relevance ranking (Rangiranje po relevantnosti)</i>	Katalog nudi opciju rangiranja rezultata po relevantnosti ili ima vlastiti algoritam za rangiranje rezultata.	+	-	-	+
	<i>2.2.Clustering and/or faceted navigation (Navigacija pomoću klastera i/ili faseta)</i>	Navigacija pomoću klastera i/ili faseta u knjižničnim katalozima podrazumijeva sužavanje upita odabirom određenih elemenata iz neke grupe pojmova, tj. iz klastera ili faseta. Klasteri podrazumijevaju grupiranje pojmova tako da su pojmovi u jednoj grupi međusobno sličniji, u odnosu na	+	+	+	+

²⁹ Objašnjenja ovih karakteristika osmišljena su s obzirom na istraživanje Merčun, T.; Žumer, M. New generation of Catalogues for the new generation of users : a comparison of six library catalogues. Nav. Dj.

³⁰ Full-text search. // Techopedia. Dostupno na: <https://www.techopedia.com/definition/17113/full-text-search> (13.1.2019.).

3. ENRICHED CONTENT AND RECOMMENDATION LISTS (OBOGAĆENI SADRŽAJ I POPISI PREPORUKA)		pojmove iz druge grupe. Fasetna klasifikacija, na temelju semantičke sličnosti, pojmove koji imaju po jednu zajedničku karakteristiku grupira u istu skupinu. U knjižničnim katalozima primjeri navigacije pomoću faseta ili klastera jesu ograničavanje upita po autoru, po lokaciji građe, po jeziku, godini izdanja i sl. ³¹				
	2.3.Breadcrumbs navigation	„Breadcrumb navigation alat je koji se koristi u pretraživanju Web-a koji korisnicima omogućuje da se vrate svojim koracima pretraživanja unazad ili da se vrate na početak pretraživanja. Breadcrumb navigation dobio je ime na temelju bajke Ivica i Marica u kojoj su dva glavna lika koristila tragove krušnih mrvica kako bi pronašli put kući.“ ³²	+	-	-	+
	3.1.Cover art images (Slike omota)	Katalog prikazuje i slike omota građe u samoj kataložnoj jedinici.	+/-	-	+/-	+/-
	3.2.Reviews (Recenzije)	Katalog nudi recenzije građe stručnjaka i/ili knjižničara.	-	-	-	-
	3.3.Summaries/annotations (Sažeci/anotacije)	Kataložna jedinica sadrži sažetke djela, sadržaj djela i dodatne bilješke o djelu.	+	-	+	+
	3.4.Excerpts (Isječci,odlomci)	Kataložna jedinica sadrži isječke,odlomke iz djela.	-	-	-	+/-
	3.5.Tables of content (Sadržaj)	Kataložna jedinica sadrži kazalo.	+/-	+/-	-	+/-
	3.6.New items, most popular, recently returned items and recommendations lists (Popisi nove, najpopularnije, nedavno vraćene i preporučene građe)	Katalog nudi popise nove, najpopularnije, nedavno vraćene, preporučene građe ili slične popise. Mogu ih stvarati i sami knjižničari (npr. popis preporučene građe).	-	+/-	+	-
	3.7.“More like this” (Slična građa)	Prijedlozi slične građe.	-	+	+	+
	3.8.Audio and video content (Audio i video sadržaji)	Kataložni opis može biti popraćen bilješkama o djelu u obliku multimedije (audio i video sadržaja). Ovaj se kriterij također odnosi na pohranjivi primjerak nekog djela u obliku	+	+	+	+

³¹ Cluster analysis; Faceted classification. // Wikipedia. Dostupno na: https://en.wikipedia.org/wiki/Main_Page (13.1.2019.).

³² Breadcrumb navigation. // Techopedia. Dostupno na: <https://www.techopedia.com/definition/1420/breadcrumb-navigation> (13.1.2019.).

		multimedije (npr. audio knjiga) i na dodatni multimedijski sadržaj na stranicama knjižnice.				
4. USER PARTICIPATION (SUDJELOVANJE KORISNIKA)	4.1.Ratings and reviews (Ocjene i recenzije)	Katalog može sadržavati ocjene i recenzije korisnika knjižnice i kataloga.	-	-	-	+
	4.2.Comments (Komentari)	Katalog može sadržavati komentare.	+/-	-	-	-
	4.3.Tags (Korisničke oznake)	Katalog može nuditi mogućnost stvaranja korisničkih oznaka.	+/-	-	+	-
	4.4.Lists (Popisi)	Popisi građe koje stvaraju sami korisnici ili knjižničari.	+	+/-	+	+/-
	4.5.Forum (Forum)	Katalog ima svoj forum.	-	-	-	-
5. USER PROFILE AND PERSONALISATION (KORISNIČKI PROFIL I PERSONALIZACIJA)	5.1Automatic log-in (Automatska prijava)	Mogućnost prijave u katalog.	+	+	+	+/-
	5.2.Saved searches (Prethodna pretraživanja)	U katalogu mogu biti zabilježena prethodna pretraživanja.	+	+	-	-
	5.3.Recent activities (Nedavne aktivnosti)	Katalog bilježi i prati nedavne aktivnosti korisnika.	+	+/-	+/-	-
	5.4.Overview and editing of created Content (Pregled i uređivanje stvorenog sadržaja)	Pregled i uređivanje sadržaja koje je korisnik stvorio, npr. komentari, popisi i sl.	+/-	-	-	-
	5.5.Saved items lists (Popis pohranjenih jedinica)	Katalog nudi mogućnost stvaranja popisa pohranjenih (npr. prilikom pretraživanja) jedinica građe.	+	-	-	-
	5.6.Personalised web page (Personalizirana mrežna stranica)	Na sučelju kataloga može biti prikazana npr. nedavno pretraživana ili gledana građa, svakom korisniku zasebno, ovisno o njegovim prethodnim pretraživanjima. Ova karakteristika podrazumijeva i mogućnost odabira jezika sučelja kataloga.	+/-	-	-	-
	5.7.Personalised e-mail notices (Personalizirane obavijesti putem elektroničke pošte)	Obavijesti putem el. pošte personalizirane su za svakog korisnika na temelju njegovih dosadašnjih bilježaka, komentara, pretraživanja i sl.	-	-	-	-

6. OTHER TRENDS (OSTALI TRENDOWI)	5.8. <i>Personalised recommendations</i> (<i>Personalizirane preporuke</i>)	Katalog nudi korisnicima na temelju njihovih bilježaka, komentara, pretraživanja i sl. preporuke građe koja bi možda te korisnike zanimala.	-	-	-	-
	6.1. <i>RSS feeds</i>	„RSS feed je ažurirana informacija ili popis obavijesti koje Web-lokacija dostavlja svojim pretplatnicima. Čita ga RSS čitač koji može biti baziran na Web-u, kao samostalna desktop aplikacija ili mobilna aplikacija. Čitatelj objedinjuje sve RSS izvore na koje je korisnik pretplaćen i predstavlja ih u svom korisničkom sučelju; time se izbjegava potreba da korisnik ode na svaku Web-lokaciju samo da bi pročitao ažuriranja. RSS feed se isporučuje u XML formatu, što omogućuje maksimalnu kompatibilnost između čitača. Prije pojave RSS izvora, Web-mjesta su pretplatnicima slala obavijesti el. poštom o novom sadržaju.“ ³³	+	+	+	-
	6.2. <i>Blogs (Blogovi)</i>	Knjižnica ima svoj blog.	+	+	-	-
	6.3. <i>Downloadable e-media (Pohranjivi elektronički sadržaji)</i>	Posuđivanje elektroničke knjige, glazbe, filmova, audio knjiga pohranjivanjem sa stranica kataloga.	+/-	+/-	+/-	+/-
	6.4. <i>Instant messaging (user-employee)</i> (<i>Instant poruke između korisnika i zaposlenika</i>)	„Instant messaging (IM) je tekstualna komunikacija u stvarnom vremenu slična chatu, odvija se preko mreže, često putem Interneta, a može uključivati i audio ili videoprijenos uživo.“ ³⁴	-	-	-	-

Tablica 1. Karakteristike novog naraštaja knjižničnih kataloga

Legenda:

+ prisutno obilježje

+/- pristupno obilježje, ali ograničeno

- nema obilježja

³³ RSS feed. // Techopedia. Dostupno na: <https://www.techopedia.com/definition/24756/rss-feed> (16.1.2019.).

³⁴ Instant message (IM). // Techopedia. Dostupno na: <https://www.techopedia.com/definition/402/instant-message-im> (16.1.2019.).

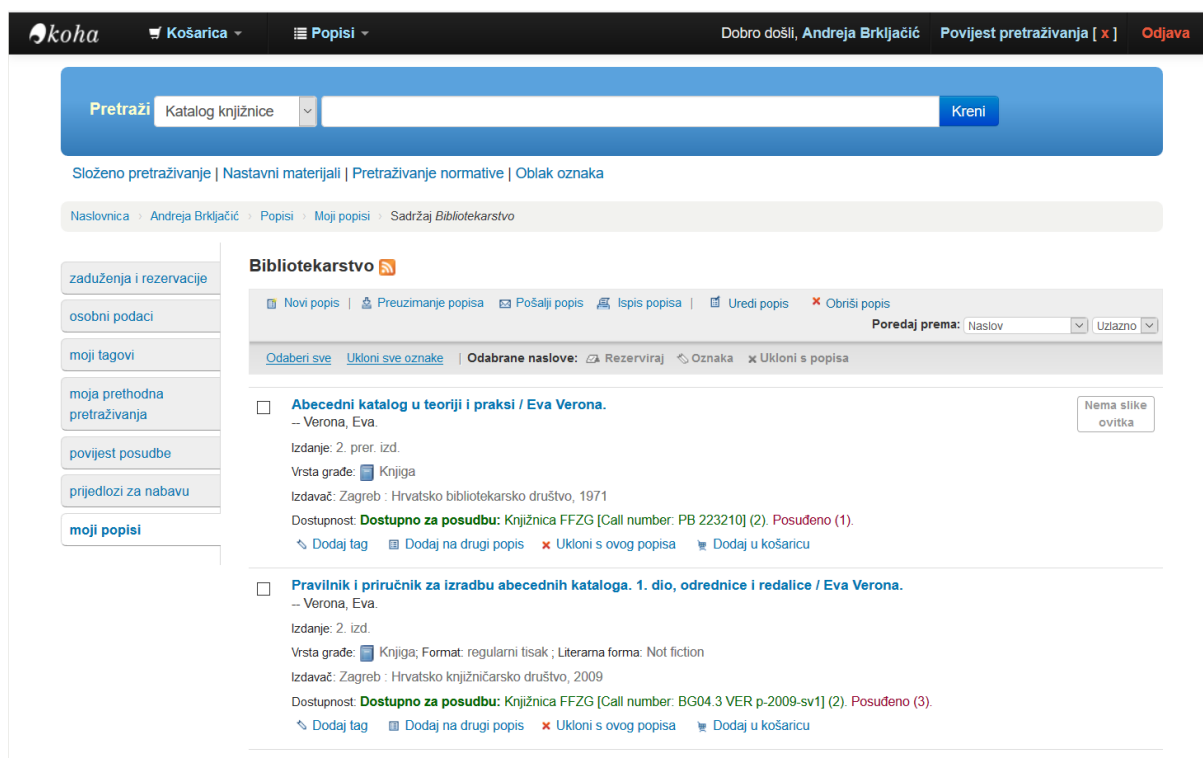
	FFZg	NSK	KGZ	CROLIST
+	15	9	13	11
+/-	8	5	3	6
-	10	19	17	16

Tablica 2. Brojčani prikaz (ne)prisutnih karakteristika novog naraštaja knjižničnih kataloga za FFZg, NSK, KGZ i CROLIST

4.2.1. Katalog Knjižnice Filozofskog fakulteta u Zagrebu (FFZg)

Katalog FFZg ne nudi mogućnost ispravljanja pogreške, tj. nema opciju „Jeste li mislili...“. Ovisno o pogrešci, katalog će u nekim slučajevima prepoznati što smo željeli pretražiti, pa će automatski ispraviti pogrešku i dati rezultate na temelju ispravka. Primjerice, ako se u polje za pretraživanje upiše MRSL KRLŽ (misleći na upit Miroslav Krleža), katalog neće ponuditi nijedan rezultat jer je u upitu izostavljeno previše slova, u ovom slučaju nema niti jednog samoglasnika i katalog neće automatski ispraviti pogrešku. Ako postavimo upit MIRSLAV KRLŽA, dobit ćemo rezultate, ali u katalogu neće biti napomene za koji se to ispravljeni ili približan upit prikazuju rezultati. Prilikom automatskog ispravljanja može doći do krivog ispravka upita. Primjerice upitom IVN HORVT dobit će se rezultati za autore Ivan Horvat, Ivo Horvat, kao i svi rezultati u kojima se pojavljuju autori sličnog ili imena ili prezimena kao u postavljenom upitu. Bilo bi dobro kada bi katalog ponudio ispravljeno rješenje za krivo postavljen upit kako bi korisnici sami uvidjeli pogrešku i odlučili je li ponuđeni ispravak te pogreške dobar ili su ipak željeli pretražiti nešto drugo. Nakon pretraživanja moguće je suziti rezultate sljedećim fasetama: dostupnost, autori, knjižnice u kojima se nalazi građa, vrste građe, smještaj, nakladnička cjelina, predmet. Pretraživanje se može i započeti pretraživanjem normative ili pregledavanjem oblaka oznaka koje mogu stvarati i sami korisnici. Katalog ne nudi nikakve popise nove, preporučene, najčitanije građe ili neku drugu sličnu opciju. Iako bilježi povijest posudbe i prethodna pretraživanja, ne postoji nikakva opcija personaliziranja stranice, osim odabira čak 12 mogućih jezika sučelja kataloga. Ostali katalozi mogu promijeniti svoje sučelje samo na engleski jezik. Što se tiče dodatnih obavijesti i bilježaka unutar kataložnog opisa, kao što je i u tablici naznačeno, katalog FFZg ima slike omota, kratak opis sadržaja ili samo kazalo djela kao dodatne napomene u kataložnoj jedinici, ali to se prilikom katalogizacije ne radi za svaku jedinicu građe i zapravo samo neki zapisi imaju nešto od navedenog. Korisnici mogu stvarati sami svoje popise građe nakon prijave i mogu odabrati dvije opcije – stvaranje privatnog ili javnog popisa. Mogu dodavati korisničke oznake i napisati prijedlog za nabavu nove građe. S obzirom na to da je ovaj katalog dio knjižnice u sastavu fakulteta, javni popisi uglavnom su popisi ispitne literature. Dio te literature može se posuditi

putem usluge *Skeniranja na zahtjev* kojom se korisnicima elektroničkom poštom šalju PDF dokumenti skenirane građe. FFZg ima i zvučne snimke nekih djela u svojoj AV zbirci. Također ima i svoj blog *Knjižničarski imaginarij* koji priređuju sami knjižničari, a nalazi se na sljedećoj poveznici: <https://kblog.ffzg.unizg.hr/>.

Slika 1. Sučelje kataloga FFZg nakon prijave korisnika

4.2.2. Katalog Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (NSK)

Katalog NSK svojim mogućnostima više podsjeća na starije generacije kataloga u odnosu na preostala tri. Ako se unese upit s pravopisnom pogreškom, katalog neće ponuditi nikakve rezultate pretraživanja ili predloženi ispravljeni upit jer nema mogućnost automatskog ili bilo kakvog ispravljanja pogrešaka. Katalog ne nudi mogućnost rangiranja rezultata po relevantnosti, ali omogućava korisnicima sužavanje rezultata odabirom opcija *opseg* ili *redanje*. Pod opcijom *opseg* moguće je primjerice sužiti rezultate s obzirom na pojam koji se upiše u za to predviđeno polje s ciljem da se u rezultatima pojavljuje samo ona građa čiji naslov sadrži navedeni pojam. Također je moguće odabrati sve zapise objavljene nakon određenog datuma ili unutar određenog raspona godina. Pod opcijom *redanje* moguće je ranigirati rezultate s obzirom na redoslijed pojmova u kataložnom opisu po kojima želimo rangirati rezultate. Uputa u katalogu glasi: *Zapisi će biti rangirani prema formuli koja uzima u obzir ukupan broj*

pojavljivanja pojma u zapisu i vrijednost pojma (na primjer, ako se pojam pojavljuje u naslovu, imat će veću vrijednost od zapisa u kojima se pojam pojavljuje u polju napomene). Uz neke jedinice građe katalog u samom kataložnom opisu nudi mogućnost odabira povezane građe (tj. slične građe). Ako se odabere ta opcija, kao rezultat može se dobiti ili jedna jedinica građe ili novi popis rezultata vezanih uz prvotnu jedinicu građe. Primjerice uz kataložni opis jednog djela nekog autora, mogu biti poveznice na druga djela istog autora ili druga djela iste tematike. Osim toga, katalog nema drugih popisa primjerice nedavno vraćene ili najtraženije građe, ali bilježi broj prethodnih posudbi koje su vidljive unutar profila svakog korisnika nakon prijave u katalog. Bilježe se i prethodna pretraživanja i to samo ona pretraživanja koja su napravljena prije nego što je korisnik napustio katalog. Kad se jednom izađe iz samog kataloga knjižnice i ponovo se vrati s namjerom novog pretraživanja, ne mogu se više pregledati prethodna pretraživanja. Osim kataložnih opisa tiskane građe, NSK također ima i kataložnih opisa za zvučne snimke nekih djela. Knjižnica ima i drugih multimedijских sadržaja (digitaliziranih knjiga, rukopisa, razglednica, glazbenu i kartografsku građu, digitalizirane novine i časopise...) koji se nalaze u digitalnim zbirkama NSK na poveznici <https://digitalna.nsk.hr/pb/> . Njih je također moguće pregledavati, ali ih se ne može pohraniti. Moguće je pohraniti članke u elektroničkom obliku s određenih poveznica na koje upućuje sam kataložni opis članka (npr. može se pohraniti članak s Hrčka koji ima zapis u katalogu). Knjižnica nema mogućnost slanja *instant poruka* između zaposlenika i korisnika, ali nudi uslugu *Pitajte knjižničara* koja je dostupna unutar radnog vremena knjižnice, a odgovori na postavljene upite dobivaju se elektroničkom poštom. Knjižnica ima i svoj blog dostupan na poveznici: <http://nsk.hr/blog/>.

NACIONALNA I SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA U ZAGREBU
Katalog
 Baza podataka: NSK Admin

Moja iskaznica Odjava
 Početna Postavke
 Pišite nam Pomoć
 Pitajte knjižničara

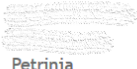

[PRETRAŽI](#) | [LISTA REZULTATA](#) | [PRETHODNA PRETRAŽIVANJA](#)

[Poruke](#) | [Zabrane](#) | [Adrese](#)

NSK Admin - Članska iskaznica -

NSK Admin
 Broj novih poruka: 0
 Dostupne aktivnosti (kliknite da biste vidjeli više pojedinosti)
 Pregled aktivnosti: NSK50
 Posuđena građa: 0
 Prethodne posudbe: 0
 Novčani promet: 0.00

Zabrane

Adresa	 Petrinja
E-pošta	
Poštanski broj	44250
Telefon	

Slika 2. Sučelje kataloga NSK nakon prijave korisnika

4.2.3. Katalog Knjižnica grada Zagreba (KGZ)

Za razliku od kataloga FFZg katalog KGZ, prilikom automatskog ispravljanja pogrešnog upita, na sučelju prikazuje obavijest o pogrešci. Uz obavijest mogu biti prikazani približni rezultati ili uputa da je postavljen pogrešan upit, ako katalog ne može pronaći približne rezultate. Primjerice, ako u katalog upišemo UMJETNSTN, na sučelju će biti prikazano sljedeće: *Nema rezultata za umjetnst. Ispisuju se približni rezultati.* Osim pretraživanja, građu je moguće i pregledavati i to prema predmetnoj ili klasifikacijskoj oznaci. Za pregledavanje prema predmetnoj odrednici potrebno je unijeti početni pojam, a zatim s popisa odabrati i uži pojam. Pregledavanjem po klasifikacijskoj oznaci korisnik može odabrati sve zapise koji postoje u katalogu vezane uz jednu od ponuđenih glavnih skupina ili podskupina UDK. U katalogu se može i pretraživati po predmetnoj odrednici. U tom slučaju nakon unesenog pojma, na sučelju će biti dobiveni rezultati vezani uz traženi pojam, tj. predmetnicu, ali će uz to, na vrhu stranice biti prikazane i druge predmetnice kako bi korisnik mogao odabrati uži pojam i time dobiti relevantnije rezultate. Ovaj katalog bilježi povijest posudbe, ali ne i prethodna pretraživanja. Neki kataložni opisi zvučne, tj. glazbene građe sadrže i audio zapis, pa je moguće poslušati

kako građa zvuči. Često glazbena i vizualna građa imaju u kataložnom opisu i sadržaj CD-a ili DVD-a. Katalog nudi popise najčitanije i nove građe te popis građe koju preporučuju knjižničari, ali nema mogućnost personalizacije sučelja. Na popisu građe koju preporučuju knjižničari nema recenzija knjiga, ali ima slike omota i kratkog sadržaja. Također je moguće vidjeti preporuke iz prethodnih godina. Knjižnice grada Zagreba, baš kao i Nacionalna i sveučilišna knjižnica digitalizirale su dio građe, a portal KGZ-a naziva se *Digitalizirana zagrebačka baština*. Slično kao i u NSK, korisnici mogu pregledavati i pretraživati digitaliziranu građu, ali ne mogu je pohraniti. Osim toga, KGZ također ima zvučne knjige za slijepe i slabovidne osobe. U KGZ-u je moguće pretraživati i katalog mrežih izvora koji sadrži članke iz fonda *Hrčka*, *Portala znanstvenih časopisa Republike Hrvatske*.³⁵ „Zanimljivo je da je ispod broja rezultata dobivenih pretraživanjem u katalogu naveden i broj mrežnih izvora, koji je zapravo poveznica na rezultate pretraživanja u *Katalogu mrežnih izvora*.“³⁶ Dakle postavljanjem upita u katalog KGZ-a, automatski se pretražuje isti upit i u katalogu mrežnih izvora. Nakon pretraživanja, rezultate je moguće ispisati, poslati nekome elektroničkom poštom ili preuzeti URL stranice. Uz većinu zapisa nalaze se i oznake/tagovi, ali ih ne mogu dodavati korisnici, pa to zapravo nisu korisničke oznake.³⁷ Ovaj katalog vizualno prikazuje gdje se građa nalazi na polici tzv. opcijom *Virtualna polica* u kojoj su prikazane slike omota nekoliko jedinica građe (ako ih ima i u kataložnom opisu) i to onim redoslijedom kojim je građa posložena na stvarnim policama u knjižnici.

Slika 3. Sulčelje kataloga KGZ nakon prijave korisnika

³⁵ Katalog mrežnih izvora (beta). // Katalog Knjižnica grada Zagreba. Dostupno na: <https://izvori.kgz.hr/pagesMisc/Katalog.aspx> (21.1.2019.).

³⁶ Lončarić, L. Usporedba sučelja kataloga nove generacije: CroList Vero i Zaki : diplomski rad. Zagreb : Filozofski fakultet, 2017. Str. 27.

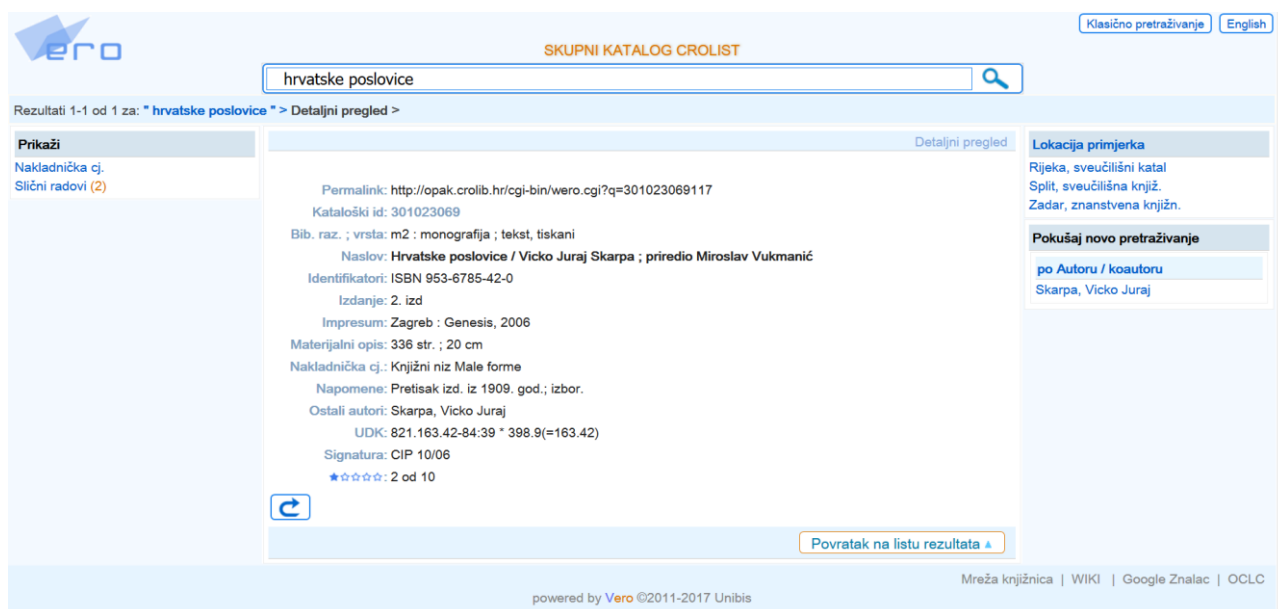
³⁷ Isto, str. 34.

4.2.4. Skupni katalog CROLIST

I ovaj katalog kao i FFZg automatski ispravlja pogrešku, prepostavljajući što se mislilo pretražiti upitom. Samo u nekim slučajevima nudi korisniku mogućnost odabira upita s liste. Primjerice, pretražujemo li MRSLV KRLŽ, dobit ćemo uputu: *Nema rezultata pretraživanja za: "mrslv krlž". Promijenite upit! ili možete odabrati najbliži upit iz liste: MRS LBJ.* Izostavimo li još jedno slovo i pretražujemo li MRSL KRLŽ, pojavit će se rezultati za *MRŠA KRSTE*. U drugom je slučaju katalog dao rezultate za najbliži upit, ali on nije sličan onome što smo htjeli pretražiti, a to je MIROSLAV KRLEŽA. Ipak, ako slučajno ispustimo jedno slovo prilikom pretraživanja npr. UMJETNST, katalog će ponuditi rezultate za upit UMJETNOST i prikazat će da su navedeni rezultati dani za ispravan upit: *Rezultati 1-20 od 4742 (0.34 sek) za: "UMJETNOST"*. Dakle katalog ima mogućnost automatskog ispravljanja pogreške. U katalogu je moguće i sužavanje rezultata sljedećim fasetama: pronađeno u (autor, naslov, predmet), prikaži samo (odnosi se na vrstu građe), autor/koautor, predmet, jezik, godina nastanka, dostupnost. S obzirom na to da je CROLIST skupni katalog, sučelje kataloga među umreženim knjižnicama može biti različito. Pojedine knjižnice na svom sučelju nude popis prinova i najtraženije građe, a sam skupni katalog koji pretražuje sve kataloge nudi odabir sličnih radova. Osim toga, „Vero rangira rezultate pretraživanja po relevantnosti putem vrlo učinkovitog vlastitog algoritma razvijenog na bazi provedenog istraživanja zabilježenih korisničkih upita kao i analize najpoznatijih srodnih sustava u svijetu.“³⁸ Na taj način katalog daje rezultate rangirane po sličnom principu kao i pretraživanje npr. Google-a na što su danas mlađe generacije korisnika naviknule. Jednostavnije sučelje i ono koje je sličnije internetskom pretraživaču ne zahtijeva od korisnika poznavanje stručnih bibliotekarskih pojmova, a samim time ga je lakše pretraživati. U CROLIST-u se određenoj elektroničkoj građi može pristupiti putem poveznice koja je vidljiva u samom kataložnom opisu. U katalogu primjerice postoji kataložni opis *Radija 101* i može se pristupiti Web stranici radijske postaje putem kataloga. U CROLIST-u ne postoji mogućnost prijave u katalog, ali zato katalogi pojedinih knjižnica koje su umrežene u CROLIST imaju tu mogućnost. U ovome se radu promatraju obilježja skupnog kataloga, pa je zato u tablici pored ove karakteristike minus. „U skupnom je katalogu moguće bilježenje čitanosti, odnosno, ako se radi o digitaliziranom sadržaju, gledanosti pojedinih naslova i temeljem toga dinamički izračun popularnosti naslova koja se vremenom mijenja, čime se mijenja i mjesto pojedinih naslova u rezultatima pretraživanja. Na taj način Vero ima obilježje Social OPAC-a (društvenog kataloga), što znači da interakcija korisnika dinamički u

³⁸ Jelenković, L.; Rajter, Ž. Crolist: skupni katalogi knjižnica Sveučilišta. Nav. Dj.

realnom vremenu utječe na ponašanje sustava (Web 2.0)³⁹ Kao ni prethodna tri kataloga, ni CROLIST nema mogućnost personalizacije kataloga na temelju prethodnih aktivnosti korisnika, ali jedini uz poseban algoritam rangiranja rezultata, prikazuje ocjene koje se mogu vidjeti za svaku jedinicu građe i u rezultatima i u samom kataložnom opisu.

Slika 4. Primjer kataložne jedinice u skupnom katalogu CROLIST

4.3. Zaključak usporedbe

Istraživani katalogi imaju lošu i nedovoljno razvijenu mogućnost provjeravanja pravopisa i ispravljanja krivo postavljenog upita. Također nedovoljno prate aktivnosti korisnika i nemaju uopće mogućnost personalizacije sučelja. Katalogima, osim mogućnosti dodavanja korisničkih oznaka, nedostaju i druge mogućnosti aktivnog sudjelovanja korisnika u stvaranju sadržaja koji bi onda nudio više informacija o građi. Primjerice, nema recenzija djela (koje bi stvarali ili korisnici ili stručno osoblje), nema komentara i ocjenjivanja građe (osim u CROLIST-u). Najviše mogućnosti svojim korisnicima nakon prijave u katalog nudi FFZg (stvaranje popisa, dodavanje korisničkih oznaka, davanje prijedloga za nabavu građe, mogućnost rezervacije građe), a najmanje katalog NSK koji bilježi samo povijest posudbe. Ipak, svi katalogi nude mogućnost prijave u katalog, pa samim time korisnicima daju više informacija barem o njihovoj povijesti posudbe, a pojedini katalogi imaju i više opcija. Katalogima također nedostaju popisi nove, preporučene, najpopularnije i sl. građe. KGZ ima nekoliko popisa za razliku od ostalih

³⁹ Jelenković, L.; Rajter, Ž. Crolist: skupni katalogi knjižnica Sveučilišta. Nav. Dj.

kataloga. Načini pretraživanja, pregledavanja i sužavanja rezultata pomoću faseta dobro su razvijeni u svim katalozima. Svi katalozi, osim NSK, imaju jednostavno polje za pretraživanje na svim stranicama kataloga što omogućava korisnicima postavljanje upita u svakom trenutku i čini ih sličnijima primjerice Google-u.

Sljedeće poglavlje donosi opis i rezultate istraživanja o uporabljivosti kataloga, a nakon toga slijedi završni zaključak u kojem će biti iznesene i završne misli o prednostima i nedostacima istih.

5. ISTRAŽIVANJE O UPORABLJIVOSTI ONLINE KATALOGA FFZG, NSK, KGZ I CROLIST

5.1. Ciljevi i pretpostavke

„Svrha je bibliotečnoga kataloga da korisnike (čitače i bibliotečno osoblje) upućuje koje se knjige, rukopisi i druga bibliotečna građa nalazi u određenoj biblioteci.“⁴⁰ Katalog bi također trebao odgovoriti na najčešće upite korisnika (upite o određenoj publikaciji, o publikaciji iz određenog stručnog područja ili o određenom predmetu, o izdanjima određenog djela ili o publikacijama određenog autora⁴¹), a te odgovore svaki bi korisnik trebao lako i jednostavno pronaći. Današnja nova generacija kataloga teži oponašanju mrežnih odredišta svojim sučeljem, navigacijom i oblikovanjem⁴². Uzimajući u obzir sve zadaće, prednosti i nedostatke OPAC-a osmišljeno je istraživanje po uzoru na studiju uporabljivosti WebPAC-a Gradske i sveučilišne knjižnice u Osijeku iz 2006. godine⁴³. Istraživanjem se ispituju četiri online knjižnična kataloga za koje će se u daljnjem tekstu kao i u prikazu rezultata koristiti sljedeće kratice: FFZg – online katalog Knjižnice Filozofskog fakulteta u Zagrebu, NSK – online katalog Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, online katalog Knjižnica grada Zagreba – KGZ i skupni katalog CROLIST. Cilj istraživanja jest ukazati na prednosti i nedostatke ispitivanih kataloga, ispitati njihovu uporabljivost te uvidjeti razlike u snalaženju i načinu pretraživanja četiri ispitivanih studijskih grupa s Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Ispitanici su bili studenti ili absolventi sljedećih diplomskih studija: Bibliotekarstva, Kroatistike, Anglistike i Psihologije. S obzirom na to da su studenti Bibliotekarstva temeljem plana i programa svog studija upoznati s načinom pretraživanja i organizacije OPAC-a, odnosno WebPAC-a, u istraživanje se kreće sa sljedećom pretpostavkom:

Studenti diplomskog studija Bibliotekarstva bit će uspješniji u rješavanju zadataka od preostalih triju ispitivanih studijskih grupa.

S obzirom na to da se u istraživanju mjere tri varijable ili obilježja za svaki ispitivani OPAC, pretpostavlja se kako će studenti Bibliotekarstva imati bolje rezultate svih triju obilježja u svim ispitivanim OPAC-ima. Odnosno trebat će im manje vremena za rješavanje zadataka za svaki

⁴⁰ Verona, E. Abecedni katalog u teoriji i praksi. 2. prerađeno izd. Zagreb : Hrvatsko bibliotekarsko društvo, 1971. Str. 13.

⁴¹ Isto, str. 14.

⁴² Gjurković-Govorčin, R. Novi naraštaji knjižničnih kataloga. Nav. Dj. Str. 134.

⁴³ Andrić, B.; Idlibek, R.; Kotur, B. WebPAC Gradske i sveučilišne knjižnice u Osijeku : studija uporabljivosti. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 49, 2(2006), str. 50.-61. Dostupno na: <https://www.hkdrustvo.hr/vjesnik-bibliotekara-hrvatske/index.php/vbh/issue/archive> (23.1.2019.).

pojedini katalog, zadatke svakog kataloga riješit će s manjim brojem koraka, odnosno manjim brojem pokušaja i imat će više točnih odgovora u svakom katalogu. Slično istraživanje autorica ovog rada provela je 2016. godine na uzorku od dvadeset ispitanika s preddiplomskog studija Informacijskih i komunikacijskih znanosti i Kroatistike s Filozofskog fakulteta u Zagrebu ispitujući kataloge Knjižnice Filozofskog fakulteta u Zagrebu i Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu⁴⁴.

5.2. Materijali i metode

Istraživanje se provodilo upitnikom koji je načinjen po uzoru na upitnik iz studije uporabljivosti WebPAC-a Gradske i sveučilišne knjižnice u Osijeku. Sastojao se od Početnog, Glavnog i Završnog upitnika. Početni upitnik sastojao se od dvaju pitanja vezanih uz opće podatke o studentima (podatak o spolu i studijskoj gupi) i od četiriju pitanja vezanih uz njihovo dosadašnje iskustvo pretraživanja bilo kojih online knjižničnih kataloga. Glavni upitnik sastojao se od šest zadataka osmišljenih na temelju osnovnih zadataka kataloga, vezanih uz pretraživanje građe određenog autora, na određenom jeziku, građe o određenoj temi, građe koja se može posuditi, elektroničke građe i neke druge vrste građe kao i preporuka knjižnice za građu slične tematike ili građe istog autora. U svakom katalogu ispitanici su trebali riješiti po šest zadataka. Prvi i drugi zadatak sastojali su se od više pitanja i rješavali su se u svim četirima katalozima, a preostala četiri zadatka osmišljena su za svaki katalog zasebno. Završni upitnik sastojao se od triju pitanja u kojima su ispitanici ocjenjivali ispitivane kataloge na temelju izgleda korisničkog sučelja, na temelju jednostavnosti pretraživanja i mogli su ostaviti svoj komentar ili prijedlog za poboljšanje ispitivanih kataloga.

Svakom ispitaniku prije samog rješavanja upitnika objašnjeno je kako se istraživanjem ispituje uporabljivost kataloga, da je sudjelovanje u istraživanju anonimno i dobrovoljno i da za sudjelovanje nema preduvjeta, tj. nije nužno poznavati ispitivane kataloge. Prikazano im je sučelje svih četiriju kataloga jer se većina ispitanika dosad nije susrela sa svim ispitivanim katalozima, pa su im neki bili nepoznati. Svakom se ispitaniku u dijelu Glavnog upitnika mjerilo vrijeme i broj koraka prilikom rješavanja svakog pojedinog zadatka za svaki katalog. Istraživanje se za sve ispitanike provodilo u Knjižnici Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Provedeno je tijekom zimskog semestra akademske godine 2018./2019. Svaki ispitanik zasebno je sudjelovao u istraživanju, odnosno istovremeno nije bilo moguće ispitivati više od jednog

⁴⁴ Brkljačić, A. Istraživanje o uporabljivosti online kataloga Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu te Knjižnice Filozofskog fakulteta u Zagrebu : završni rad. Zagreb : Filozofski fakultet, 2016.

ispitanika jer je svakom zasebno mjereno vrijeme i broj koraka potrebnih za rješavanje zadataka. Uspješnost u rješavanju zadataka mjerila se trima varijablama ili obilježjima – vremenu rješavanja pojedinog zadatka, broju koraka potrebnih za rješavanje pojedinog zadatka i točnim rješenjem pojedinog zadatka. Da bi se utvrdilo postoji li značajna statistička razlika između studenata Bibliotekarstva i studenata ostalih triju studijskih grupa i da bi se početna pretpostavka potvrdila ili opovrgnula, dobiveni rezultati uneseni su u tablice u Microsoft excelu i testirani su t-testom. Rezultati t-testa iskazani su brojčanom vrijednošću, tzv. *p vrijednošću*.⁴⁵

5.3. Uzorak ispitanika

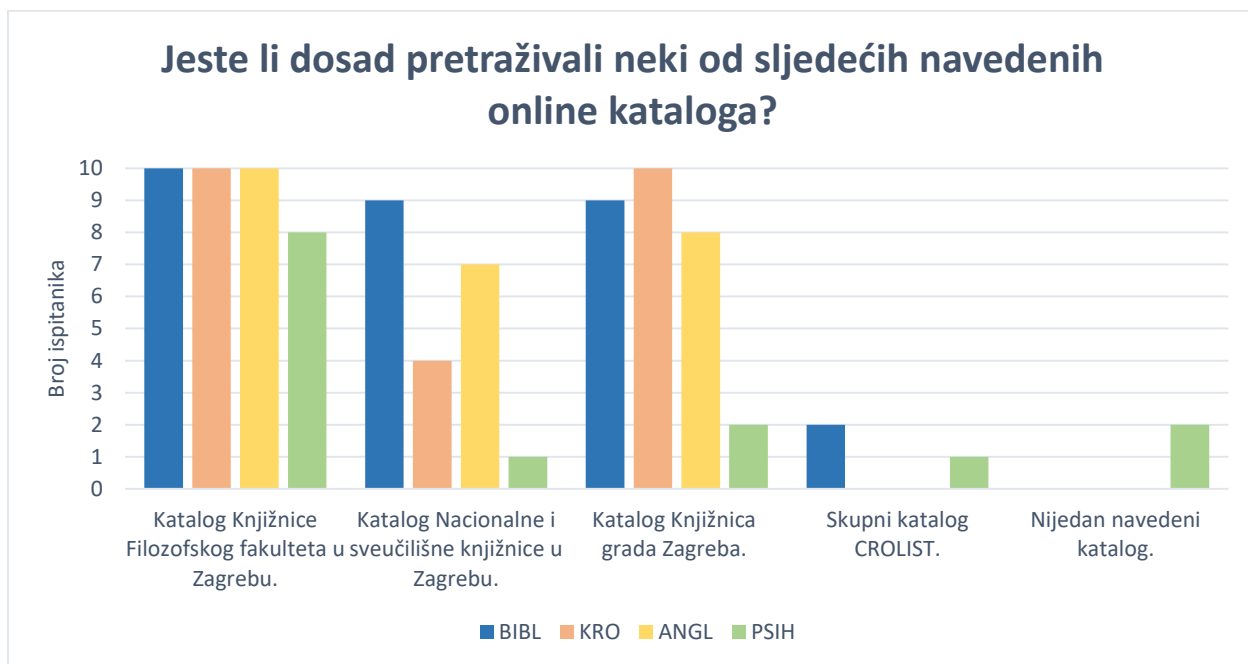
Ispitanici su bili studenti ili absolventi diplomskog studija Bibliotekarstva, Kroatistike, Anglistike i Psihologije s Filozofskog fakuleta u Zagrebu. Nije bilo preduvjeta za sudjelovanje u istraživanju s obzirom na dosadašnje iskustvo pretraživanja online knjižničnih kataloga. Ispitano je po deset studenata svake studijske grupe koji su se sami javili za sudjelovanje u istraživanju ili oni koji su se stjecajem okolnosti našli u vrijeme ispitivanja na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. S obzirom na to da su ispitivane tri dvopredmetne studijske grupe (i jedna jednopredmetna) postavljen je jedan preduvjet za sudjelovanje. U istraživanju nisu mogli sudjelovati oni studenti koji su dvopredmetni studenti dvaju dvopredmetnih studijskih grupa koje se ispituju, tj. studiraju kombinaciju dvopredmetne Anglistike i Kroatistike. Istraživanjem se žele ispitati razlike između studenata Bibliotekarstva i ostalih triju studijskih grupa. Za studente Bibliotekarstva nije bilo važno koja im je druga studijska grupa, ako su ispitivani dvopredmetni studenti, jer se u istraživanje krenulo s pretpostavkom kako će njihovi rezultati biti bolji zbog znanja koje su stekli na studiju Bibliotekarstva, pa je druga studijska grupa bila zanemariva. S druge strane, u istraživanju nisu mogli sudjelovati studenti dvopredmetne Kroatistike i Anglistike jer bi rezultati takvih ispitanika morali biti prikazani u rezultatima obiju studijskih grupa. Dakle, istraživanjem su ispitani ili jednopredmetni studenti ili oni dvopredmetni studenti koji studiraju ili Kroatistiku ili Anglistiku. Nisu se bilježile druge studijske grupe dvopredmetnih ispitanika jer statistički za ovo istraživanje to nije bilo važno. Ispitanike koji su željeli sudjelovati u istraživanju usmeno se ispitalo jesu li istovremeno studenti dvaju ispitivanih studijskih grupa, i ako to jesu bili, nisu mogli sudjelovati u istraživanju.

⁴⁵ T-test in Excel: easy steps with video. // Statistics how to. Dostupno na: <https://www.statisticshowto.datasciencecentral.com/how-to-do-a-t-test-in-excel/> (25.1.2019.).

5.4. Rezultati

5.4.1. Početni upitnik

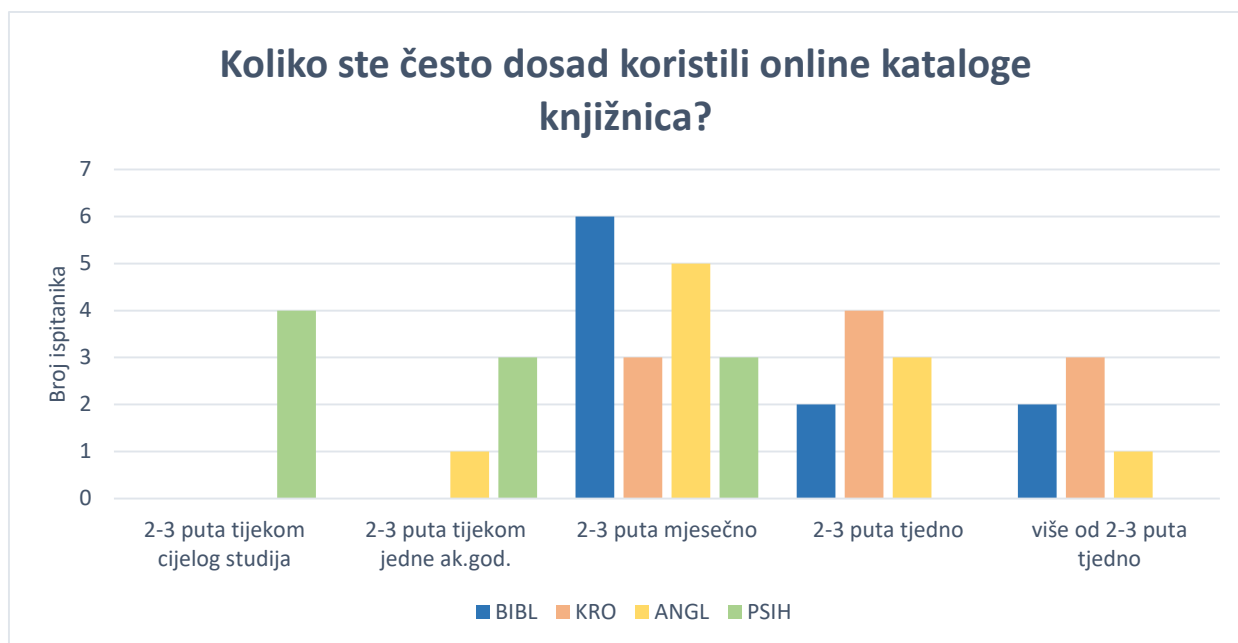
Početni upitnik sastojao se od šest pitanja. Prvo i drugo pitanje ispitali su opće podatke ispitanika – spol i studijsku grupu. U istraživanju je sudjelovalo ukupno četrdeset ispitanika (pet studenata, trideset i pet studentica), po deset ispitanika sa svake studijske grupe (Bibliotekarstva, Kroatistike, Anglistike i Psihologije). Naredna četiri pitanja odnosila su se na njihovo dosadašnje iskustvo u pretraživanju kataloga. Sljedeća tri grafikona prikazuju odgovore ispitanika za svaku pojedinu studijsku grupu na treće, četvrto i peto pitanje. U odgovorima su korištene kratice za studijske grupe: BIBL – Bibliotekarstvo, KRO – Kroatistiku, ANGL – Anglistiku i PSIH – Psihologiju. Iste kratice korištene su i u daljnjoj analizi rezultata.

Grafikon 1. Odgovori na 3. pitanje Početnog upitnika

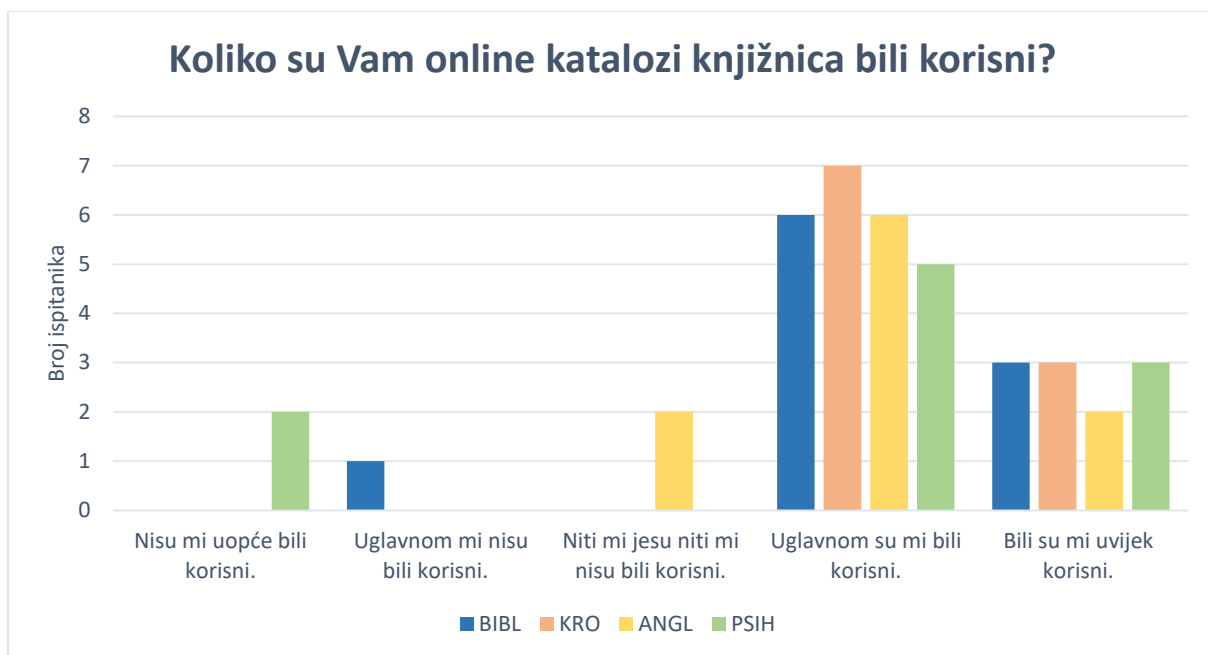
U ovome je zadatku bilo moguće zaokružiti više odgovora. Studenti Bibliotekarstva prednjače pred ostalim studijskim grupama i upoznati su sa svim ispitivanim katalogima. Dvoje studenata Bibliotekarstva dosad je koristilo sva četiri kataloga, njih šestero koristilo je prva tri kataloga, a dvoje studenata Bibliotekarstva koristilo je samo dva kataloga. Studenti Kroatistike i Anglistike prilično su slično upoznati s navedenim katalogima, a najveća razlika je u tome što je čak sedmero studenata Anglistike dosad koristilo katalog NSK, dok je samo četvero studenata Kroatistike koristilo NSK katalog. Studenti Psihologije najmanje su upoznati s ispitivanim

katalozima. Čak dvoje studenata dosad nije pretraživalo nijedan navedeni katalog, a samo ih je četvero dosad pretraživalo dva od navedenih četiri kataloga. Bilo je očekivano da je većina studenata koristila katalog FFZg, njih čak 38. Nakon toga 29 studenata koristilo je katalog KGZ, 21 student koristio je katalog NSK, a bilo je očekivano da će im najmanje poznat katalog biti CROLIST, tj. njega je koristilo samo troje studenata.

Grafikon 2. Odgovori na 4. pitanje Početnog upitnika

S obzirom na prethodno pitanje u kojem su uglavnom studenti Psihologije manje koristili ispitivane kataloge, bilo je očekivano da će i njihovi odgovori o korištenju bilo kojih online knjižničnih kataloga biti značajno drugačiji u odnosu na ostale studijske grupe. Oni su dosad najmanje pretraživali knjižnične kataloge. Čak sedmero ih je pretraživalo kataloge tek nekoliko puta godišnje. Najviše ispitanika, njih sedamnaestero, knjižnične kataloge pretražuje 2-3 puta mjesečno.

Grafikon 3. Odgovori na 5. pitanje Početnog upitnika

Većina ispitanika, njih dvadeset i četvero, smatra da im je dosadašnje korištenje online kataloga bilo uglavnom korisno. Dvoje studenata koji su odgovorili da im korištenje online kataloga nije uopće bilo korisno, na treće pitanje odgovorili su da nisu pretraživali navedene kataloge (FFZg, NSK, KGZ i CROLIST), a one druge koje i jesu, činili su to samo 2-3 puta tijekom cijelog studija.

Grafikon 4. Odgovori na 6. pitanje Početnog upitnika

Šesto pitanje odnosilo se na to što ispitanici najčešće upisuju u pretraživač online kataloga knjižnice kad traže neku jedinicu građe. Osim ovih triju odgovora prikazanih grafički, ispitanicima je bio ponuđen i odgovor *signatura* i mogli su napisati *nešto drugo* po čemu pretražuju kataloge, a da nije navedeno. Većina studenata, njih dvadeset i troje, online kataloge pretražuje po naslovu, zatim po ključnim riječima ili predmetu i po autoru, a nitko od ispitanika ne pretražuje jedinicu građe po signaturi ili po nekom drugom obilježju.

5.4.2. Glavni upitnik

Glavni upitnik sastojao se od šest zadataka. Prvi i drugi zadatak ispitanici su rješavali u sva četiri kataloga, a ostali zadaci Glavnog upitnika bili su osmišljeni tako da je postavljen po jedan zadatak za svaki katalog. Rezultati su grupirani po studijskim grupama i po katalogizima kako bi se mogla uvidjeti razlika u rezultatima među studijskim grupama, kao i razlika u rezultatima među ispitivanim katalogizima. Za svaki zadatak bit će prikazani ukupni rezultati po studijskim grupama i po katalogizima, a zasebni rezultati svakog ispitanika prikazani su u tablicama u Prilozima ovom radu. Moguće je iz tablica iščitati za svakog pojedinog ispitanika rezultat za bilo koju varijablu jer su rezultati ispitanika primjerice br. 1 iz skupine studenata Bibliotekarstva u tablici 13. *Vrijeme utrošeno za rješavanje zadataka* i rezultati ispitanika br. 1 iz skupine studenata Bibliotekarstva u tablici 14. *Broj koraka utrošenih za rješavanje zadataka* rezultati iste osobe.

Prvi zadatak sastojao se od triju pitanja, a drugi zadatak od dvaju pitanja. Svakom se ispitaniku za svako pitanje posebno mjerilo vrijeme i broj koraka za svaki katalog. Budući da je odgovor na 1.b pitanje (*Koliko ima jedinica građe koje je napisao Kristian Novak?*) već bio vidljiv, ako je ispitanik ispravno pretražio 1.a pitanje (*Ima li u katalogu jedinica građe koje je napisao Kristian Novak?*), nije bilo potrebno mjeriti vrijeme i broj koraka za 1.b pitanje. Naime, u svim četirima katalogizima brojkom je na sučelju naznačeno koliko se dobije rezultata nakon što se postavi određeni upit. Mnogi su ispitanici 1.a pitanje rješavali tako da su odmah u katalogu odabrali pretraživanje samo autora i upisali njegovo ime. Tako su pretraživanjem 1.a pitanja dobili odgovor i na 1.b pitanje. U tom je slučaju u tablicu za praćenje ispitanika upisana nula za 1.b pitanje (ako je ispitanik vidio odgovor i nije zasebno rješavao 1.b pitanje), a za 1.a pitanje upisano je vrijeme i broj koraka koji su ispitaniku bili potrebni za rješavanje tog pitanja. Neki su ispitanici svako pitanje rješavali zasebno i ispočetka. Slično je i s 2.b pitanjem čiji se odgovor mogao iščitati iz rezultata dobivenih pretraživanjem 2.a pitanja u katalogizima FFZg i KGZ.

Budući da su rezultati testirani t-testom koji uzima u obzir aritmetičke sredine ispitivanih varijabli⁴⁶ (vrijeme rješavanja i broj koraka), u tablicama 13. i 14. u Prilozima su za svakog pojedinog ispitanika za svaki katalog prikazani zbrojevi vremena rješavanja 1.a, 1.b i 1.c pitanja i zbrojevi broja koraka rješavanja 1.a, 1.b i 1.c pitanja. Isto je napravljeno i s drugim zadatkom, tj. prikazano je ukupno vrijeme i ukupan broj koraka koji su bili potrebni ispitaniku da bi riješio cijeli prvi i cijeli drugi zadatak u svakom katalogu. Razlog tomu je ranije u tekstu naveden način mjerenja vremena i broja koraka. U nekim zadacima kod nekih ispitanika nije bilo potrebno mjeriti varijable, pa ne bi bilo ispravno kad bi se ta pitanja jednako vrednovala prilikom računanja aritmetičke sredine za t-test kao i pitanja kojima se mjerilo vrijeme. Dakle, u rezultatima koji su testirani t-testom svakom je ispitaniku upisano ukupno vrijeme i ukupan broj koraka koji su mu bili potrebni za rješavanje cijelog prvog i cijelog drugog zadatka za svaki pojedini katalog. Preostali zadaci (od trećeg do šestog) zahtijevali su od ispitanika rješavanje pomoću više koraka i probiranje rezultata pomoću više faseta, a vrijeme i broj koraka mjereni su bez prekida od početka do kraja rješavanja zadatka (dok ispitanik nije odlučio da je pronašao točan rezultat i zabilježio ga u upitniku). Prvi, drugi i šesti zadatak nisu imali nikakvih uvjeta ili uputa kako ih riješiti, pa je ispitanicima priznat svaki odgovor koji je mogao biti točan s obzirom na različite načine pretraživanja. Ostali zadaci imali su upute. Za treći je zadatak bilo važno da ispitanici pokušaju doći do rješenja ograničavanjem upita u složenom pretraživanju u FFZg. Način priznavanja točnih odgovora u četvrtom i petom zadatku opisan je u daljnjem tekstu. Prije samog rješavanja upitnika, ispitanicima su dane kratke upute i objašnjeno im je što se od njih u svakom zadatku traži.

⁴⁶ T-test. // Wikipedia. Dostupno na: <https://hr.wikipedia.org/wiki/T-test> (28.1.2019.).

5.4.2.1. Prvi zadatak

Prvi zadatak sastojao se od triju pitanja:

Ima li u katalogu jedinica građe koje je napisao Kristian Novak?, Koliko ih ima? i Koliko ih je na hrvatskom jeziku?.

katalog	pitanje	Vrijeme				Broj koraka			
		BIBL	KRO	ANGL	PSIH	BIBL	KRO	ANGL	PSIH
FFZg	1.a	288,7	229,3	213,1	202	29	28	29	26
	1.b	155	185,1	82,5	190,5	3	10	8	11
	1.c	537,5	722,3	716,7	814,5	56	52	63	69
NSK	1.a	211,4	186,1	228,2	248,8	36	39	45	46
	1.b	18,8	36,2	10,9	123,1	2	5	2	14
	1.c	120,8	216,6	76,6	195,7	25	34	23	31
KGZ	1.a	110,2	123,9	105,7	115,9	27	27	28	28
	1.b	0	7,2	3,8	60,9	0	0	2	5
	1.c	47,3	106,4	47,6	94,6	7	10	8	7
CROLIST	1.a	84,4	149,7	84,6	82,5	21	23	20	20
	1.b	0	9,7	0	29,9	0	0	0	0
	1.c	15,8	22,2	79,9	50,9	3	2	12	3

Tablica 3. Rezultati utošenog vremena (u sekundama) i broja koraka svih studenata za prvi zadatak

pitanje	FFZg				NSK				KGZ				CROLIST			
	BIBL	KRO	ANGL	PSIH	BIBL	KRO	ANGL	PSIH	BIBL	KRO	ANGL	PSIH	BIBL	KRO	ANGL	PSIH
1.a	10	10	10	10	10	9	9	10	10	10	10	10	10	10	10	10
1.b	6	8	7	6	9	6	9	8	8	7	8	8	10	9	10	10
1.c	8	6	6	5	9	6	8	7	8	4	8	7	10	9	10	8

Tablica 4. Broj točnih odgovora svih studenata za prvi zadatak

Ispitanici su u ovome zadatku najčešće najprije upisali samo ime i prezime autora u pretraživač, a zatim ograničili rezultate samo na one kojima je Kristian Novak autor jer su iz kataložnih opisa vidjeli da su dobili i one rezultate jedinica građe kojima on nije autor. Neki su 1.c pitanje riješili ograničavanjem rezultata unutar složenog pretraživanja na hrvatski jezik (u FFZg i NSK) ili probiranjem rezultata pomoću faseta (u KGZ i CROLIST-u). Oni koji su imali duže vrijeme rješavanja 1.c pitanja zapravo nisu pronašli mogućnost ograničavanja na jezik u katalogu, pa su pregledavali sve rezultate i brojali one koji su na hrvatskom jeziku. Najčešće su ispitanici netočno odgovorili na 1.b pitanje jer nisu svoje pretraživanje ograničili s obzirom na autora koji im je zadatkom bio zadan. Zanimljivo je kako nitko od ispitanika nije kao upit upisao *Novak, Kristian* iako im je takav oblik prikazan kao primjer u katalogu KGZ-a, ako odaberu pretraživanje po autoru.

5.4.2.2. Drugi zadatak

Drugi zadatak sastojao se od dvaju pitanja:

Ima li u katalogu jedinica građe o hrvatskim poslovicama? i Ima li građe koja je dostupna za posudbu?.

katalog	pitanje	Vrijeme				Broj koraka			
		BIBL	KRO	ANGL	PSIH	BIBL	KRO	ANGL	PSIH
FFZg	2.a	226,1	267,2	200,6	258	29	32	26	31
	2.b	64,9	26,9	149,9	275,1	9	4	14	25
NSK	2.a	224,8	187	211,2	217,5	37	39	35	38
	2.b	659	560,4	450,5	805,7	64	48	55	73
KGZ	2.a	169,5	84,7	176,3	177,7	27	22	26	29
	2.b	54,4	28,9	14,4	69,8	11	7	1	10
CROLIST	2.a	102,3	123,2	92,2	136,6	24	22	20	21
	2.b	458,6	315,2	738,4	542,1	41	30	57	43

Tablica 5. Rezultati utošenog vremena (u sekundama) i broja koraka svih studenata za drugi zadatak

pitanje	FFZg				NSK				KGZ				CROLIST			
	BIBL	KRO	ANGL	PSIH	BIBL	KRO	ANGL	PSIH	BIBL	KRO	ANGL	PSIH	BIBL	KRO	ANGL	PSIH
2.a	10	10	10	10	10	9	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
2.b	10	9	10	10	5	2	3	1	10	9	10	10	4	3	2	5

Tablica 6. Broj točnih odgovora svih studenata za drugi zadatak

Budući da u 2.a pitanju nije bilo točno određeno kako bi ispitanici trebali pronaći građu o hrvatskim poslovicama, svako pretraživanje koje je rezultiralo barem jednom jedinicom građe o zadanoj temi, smatrano je točnim. Uglavnom su ispitanici ograničavali svoje pretraživanje po predmetu, ključnim riječima ili naslovu i tako su dolazili do odgovora. 2.b pitanje ispitanicima je bilo najteže i to u katalogu NSK i CROLIST-u. U katalogu NSK čak je 16 ispitanika netočno odgovorilo na 2.b pitanje, a njih 13 odustalo je od rješavanja. U katalogu CROLIST 20 ispitanika pogrešno je zaključilo što je točan odgovor na 2.b pitanje, a njih 6 nije odgovorilo na pitanje. U katalozima FFZg i KGZ iz samog je kataložnog opisa vidljivo je li građa dostupna za posudbu ili nije, a moguće je vrlo lako odabrati prikaz samo onih rezultata koji su dostupni za posudbu. U katalogu NSK do informacije o dostupnosti građe može se doći klikom miša na lokaciju jedinice građe, tj. na signaturu. Slično je i u CROLIST-u. Ako želimo saznati je li neka jedinica građe dostupna za posudbu, potrebno je otvoriti kataložnu jedinicu željene građe i s desne strane odabrati lokaciju primjerka, odnosno knjižnicu koja nas zanima. Nakon toga otvori se novi prozor u kojem piše je li građa razdužena ili zadužena, odnosno može li se posuditi e-mailom. U katalogu CROLIST ispitanike je zbunjivalo fasetno ograničavanje na dostupnost s desne strane ekrana gdje su popisane sve knjižnice u kojima su svi ili samo neki rezultati dobiveni pretraživanjem dostupni, ali to ne znači nužno da se mogu i posuditi. Zbog toga je u 2.b pitanju bilo puno netočnih odgovora jer su ispitanici samo pretpostavljali da se građa može posuditi, ali nisu zaista našli taj podatak u katalogu.

NACIONALNA I SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA U ZAGREBU
Katalog
 Baza podataka: Opac NSK01

Prijava
 Početna Postavke
 Pomoć
 Pitajte knjižničara

PRETRAŽIVANJE | POPIS REZULTATA | PRETHODNA PRETRAŽIVANJA

Jednostavno pretraživanje | Složeno pretraživanje | Naredbeno pretraživanje
 Opac NSK01 - Posjedovanje Natrag

Narodne drame, poslovice i zagonetke / [priredio Nikola Bonifačić Rožin ; crteži Željko Hegedušić].
 Zagreb : Matica hrvatska : Zora, 1963. (Zagreb : Vjesnik)

Lokacija/Signatura Društveno-humanističke znan | 821.163.42-822 N232

Lokacija/Signatura Društveno-humanističke znan | 821.163.42 P477 k.27

Odaberite godinu: Sve
 Odaberite volumen: Sve
 Odaberite lokaciju: Društveno-humanistič

☐ Isključi posuđene primjerke. Potvrdite

◀ Prethodna stranica
Sljedeći zapis ▶

Opis	Status primjerka:	Vratiti do datuma:	Lokacija:	Signatura:
Proširiti	OP Korištenje u čitaonici	Na polici	Društveno-humanističke znan	821.163.42 P477 k.27
Proširiti	OP Korištenje u čitaonici	Na polici	Društveno-humanističke znan	821.163.42-822 N232
Proširiti	OP Posudba	Na polici	Društveno-humanističke znan	821.163.42-822 N232
Proširiti	OP Posudba	Na polici	Društveno-humanističke znan	821.163.42-822 N232

◀ Prethodna stranica
Sljedeći zapis ▶

© Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu 2018. Sva prava pridržana. | Ul. Hrvatske bratske zajednice 4 p.p. 550, 10000 Zagreb. HRVATSKA | Tel. ++ 385 1 616-4111

Slika 5. Prikaz građe dostupne za posudbu u online katalogu NSK

 Rezultati 1-1 od 1 za: *** [Detaljni pregled >](#)

Prikazi
 Nakladnička cj.
 Slični radovi (3)

Permalink: <http://161.53.142.7/cgi-bin/wero.cgi?q=130704064451>
 Kataloški id: 130704064
 Bib. raz. ; vrsta: m2 : monografija ; tekst, tiskani
 Naslov: Hrvatske narodne poslovice / odabrala i priredila Sandra Filipčić
 Identifikatori: ISBN 978-953-6846-74-0
 Impresum: Zagreb : Slovo, 2009
 Materijalni opis: 183 str. ; 18 cm
 Nakladnička cj.: Biblioteka Knjigica
 Ostali autori: Filipčić, Sandra [Sastavljač, sabirač]
 UDK: 821.163.42-84:39 * 398.9(=163.42)
 Signatura: 299932-g
 ★☆☆☆: 1 od 10

Primjerak	Inventarni	Lokacija	Signatura	Status	Razduženje
730129623	299932	ZS	299932-g	--	--
730129624	299932	ZS	299932-g	--	--

Raspoloživo 2 od 2 primjeraka

Baza podataka: SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA U SPLITU
 Tražili ste: bibliografski zapis
 Vaš upit: 490904045

130616055: monografija/2 ISBD UNIMARC

Identifikatori: ISBN 978-953-6846-74-0
 Naslov: Hrvatske narodne poslovice / odabrala i priredila Sandra Filipčić
 Impresum: Zagreb : Slovo, 2009 (Zagreb : Feroproms)
 Materijalni opis: 183 str. ; 18 cm
 Nakladnička cjelina: Biblioteka Knjigica
 Ostali autori: Filipčić, Sandra
 UDK: 821.163.42-84:39 * 398.9(=163.42)
 Signatura: 206 581

Primjerak	Inventarni	Lokacija	Signatura	Status	Razduženje
780164174	CM1538/2010	Č Društveno-humanističke znanosti	82-84 H873 / 2009	--	--

Jednostavno pretraživanje | Složeno pretraživanje | Primjeri | Mreža knjižnica | Početak

© 1996-2012 Unibis

Slika 6. Prikaz građe dostupne za posudbu u skupnom katalogu CROLIST

5.4.2.3. Ostali zadaci

katalog	pitanje	Vrijeme				Broj koraka			
		<i>BIBL</i>	<i>KRO</i>	<i>ANGL</i>	<i>PSIH</i>	<i>BIBL</i>	<i>KRO</i>	<i>ANGL</i>	<i>PSIH</i>
FFZg	3.	486,8	949,7	520,1	747,8	68	101	63	75
NSK	4.	817,4	934,1	1207,9	945,4	86	100	121	108
KGZ	5.	610,6	629,7	759,1	579,7	73	59	74	65
CROLIST	6.	454,7	616,4	470,7	600,8	62	69	55	60

Tablica 7. Rezultati utošenog vremena (u sekundama) i broja koraka svih studenata za treći, četvrti, peti i šesti zadatak

	pitanje	<i>BIBL</i>	<i>KRO</i>	<i>ANGL</i>	<i>PSIH</i>
FFZg	3.	10	9	10	10
NSK	4.	8,5	4,5	4	3,5
KGZ	5.	9,5	7,5	5,5	7
CROLIST	6.	10	9	8	8

Tablica 8. Broj točnih odgovora svih studenata za treći, četvrti, peti i šesti zadatak

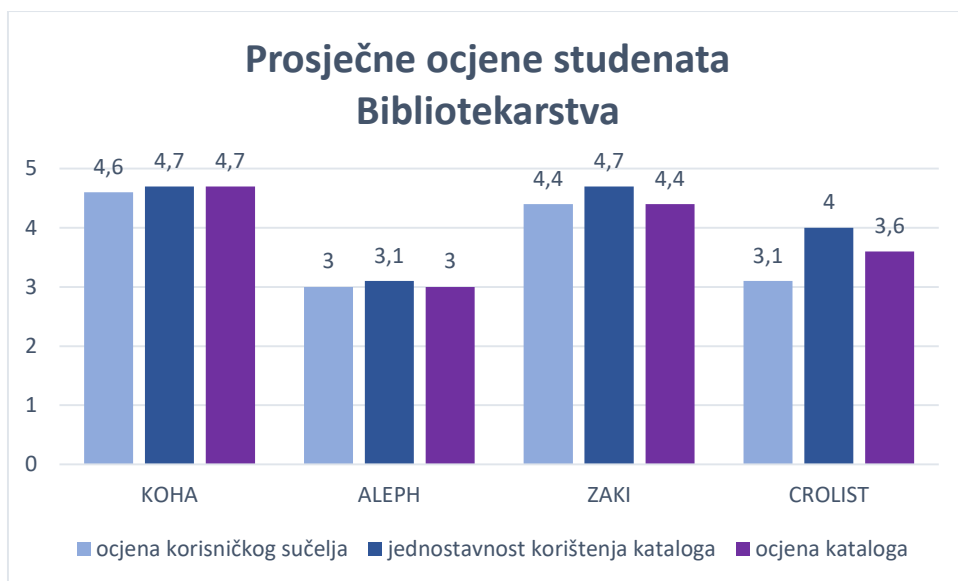
U tablici odgovora (Tablica 15.) u Prilozima prikazan je broj točnih (T) i netočnih (N) odgovora, zatim broj neriješenih zadataka (NO) i broj prihvatljivih odgovora (PO). Za svaki točan odgovor ispitanik je dobio jedan bod, a za prihvatljiv odgovor pola boda. Samo su 4. i 5. zadatak mogli imati točan ili prihvatljiv odgovor ili netočan odgovor. Ostali su zadaci bili ili točni ili netočni. Ovakav način bodovanja odabran je jer su u četvrtom i u petom zadatku ispitanici dolazili do rješenja koje se od njih tražilo ili postavljajući sva ograničenja u katalozima i pretražujući pomoću više faseta (što se od njih i tražilo), pa je rezultat bio točan (i dobili su za to jedan bod) ili nisu postavili sve uvjete koji su im zadani u zadatku, ali su ipak pronašli ono što se od njih tražilo (pa su dobili pola boda).

U četvrtom su zadatku trebali pronaći kataložni opis časopisa *Klinička psihologija*, elektroničkog, ne tiskanog izdanja, i otići na poveznicu (odnosno *Hrčak*) gdje su prikazani svi brojevi tog časopisa koji su dostupni na internetu i provjeriti ima li koji broj iz 2017. godine.

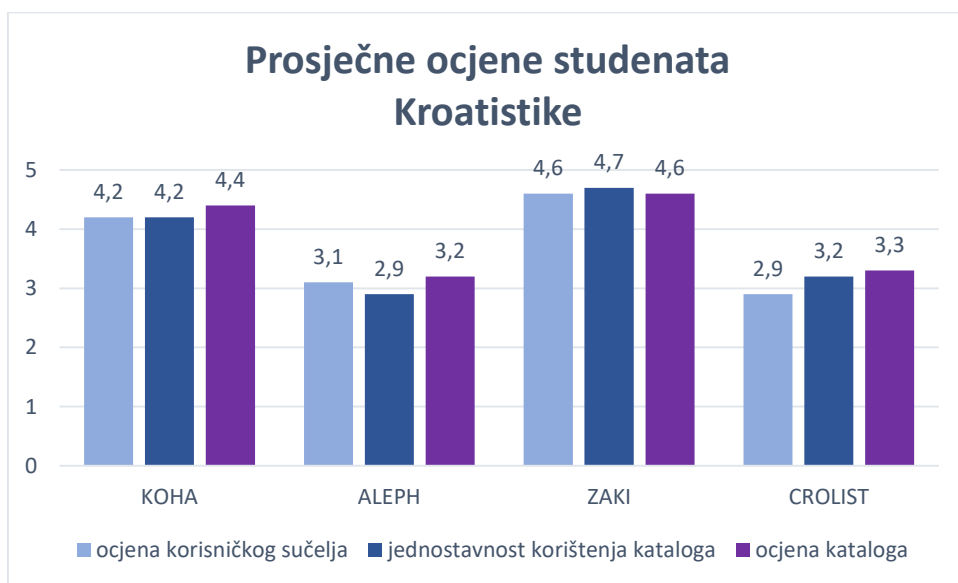
Mnogi od njih nisu pronašli kataložni opis elektroničkog izdanja, čime su preskočili jedan korak, ali su preko kataložnog opisa članka iz tog časopisa pristupili poveznici elektroničke verzije članka, tj. poveznici na Hrčku, pa su onda tamo mogli pronaći i sve brojeve časopisa, samim tim i točan odgovor. Drugi su pronašli kataložni opis elektroničkog izdanja, ali nisu otvarali poveznicu, već su iz kataložnog opisa iščitali ima li ili nema brojeva iz 2017. godine. Dakle, točno su riješili zadatak, ali ne po svim koracima koji su im u zadatku zadani, pa su dobili pola boda, tj. njihov je odgovor bio prihvatljiv. U petom su zadatku ispitanici trebali pronaći preporuke knjižnice uz određeno izdanje knjige. Neki su ispitanici pronašli gdje se u katalogu nalaze preporuke, ali nisu ograničili svoje pretraživanje na točno određeno izdanje knjige *Harry Potter i kamen mudraca* (koje je bilo zadano zadatkom), nego su otvorili kataložni opis nekog drugog izdanja. Dakle, pronašli su ono što se od njih tražilo, a to su bile preporuke knjižnice, ali ne onako kako je to bilo zadano zadatkom, pa su dobili pola boda. Ispitanicima je bilo teško pronaći odgovor na četvrti zadatak što pokazuje i činjenica da je čak njih četrnaestero netočno odgovorilo na zadatak ili su samo pretpostavili kako brojeva iz 2017. godine ima ili nema. Takav pretpostavljeni odgovor nije priznat kao točan jer takvi ispitanici nisu došli do odgovora na temelju onoga što su pretraživali u katalogu. Treći zadatak nije riješila samo jedna ispitanica, svi ostali pronašli su odgovor. Neki su postavili više, a neki manje ograničenja u složenom pretraživanju, nekima je trebalo više pokušaja da bi došli do odgovora, ali su točno riješili zadatak.

5.4.3. Završni upitnik

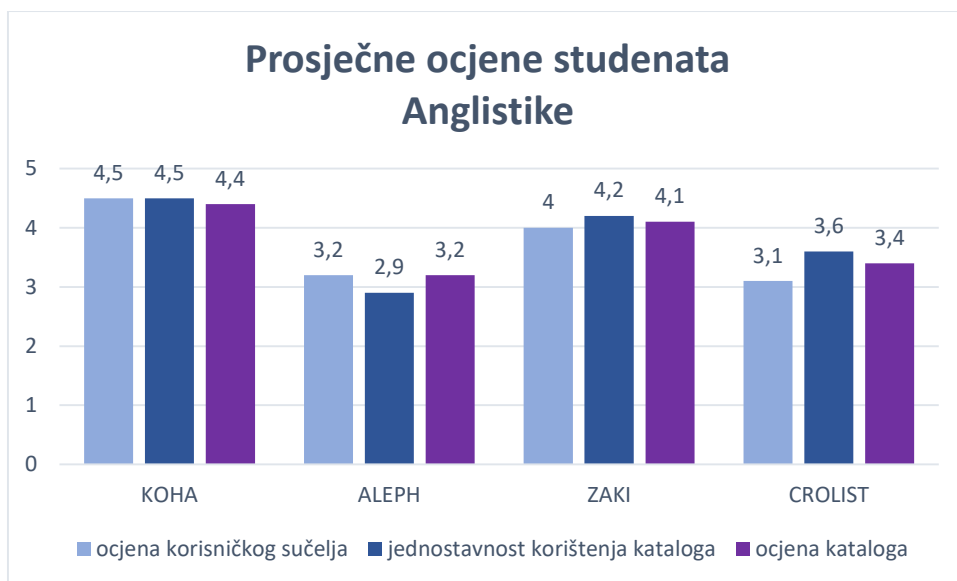
Završni upitnik sastojao se od triju pitanja. U prvom su pitanju ispitanici ocjenjivali izgled, tj. korisničko sučelje i jednostavnost korištenja svakog kataloga. U drugom su zadatku davali općenitu ocjenu svakom katalogu, a u trećem zadatku (koji nije bio obavezan) mogli su napisati svoj komentar o katalozima ili prijedloge za poboljšanje online kataloga. Najniže ocjene za korisničko sučelje i jednostavnost korištenja dobili su Aleph i CROLIST od studenata Psihologije. Najviše ocjene za za korisničko sučelje i jednostavnost korištenja dobili su Koha i Zaki od studenata Bibliotekarstva.

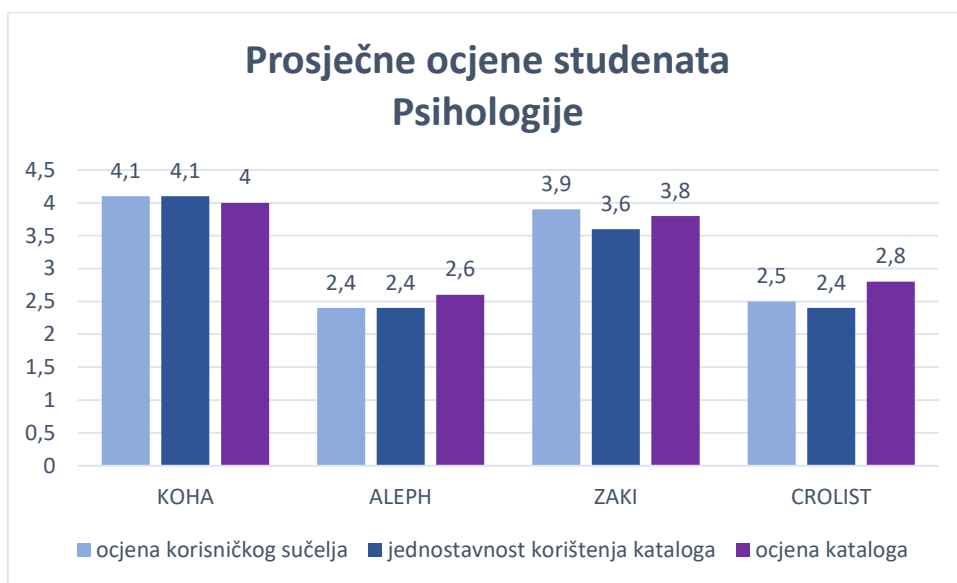
Grafikon 5. Prosječne ocjene studenata Bibliotekarstva

Grafikon 6. Prosječne ocjene studenata Kroatistike

Grafikon 7. Prosječne ocjene studenata Anglistike

Grafikon 8. Prosječne ocjene studenata Psihologije

Ovdje su navedeni neki komentari koje su ispitanici napisali nakon rješavanja upitnika:

„Oblikovanje sučelja KOHA-e i KGZ-a više je user-friendly i intuitivnije za korištenje.

Smatram da se u ostala dva kataloga mogu snaći iskusniji korisnici, a ostalima mogu djelovati zbunjujuće i neorganizirano.“

(studentica Bibliotekarstva)

„NSK – nedostaje to što se treba upisati dosta pojmova da se izbací pravi rezultat. CROLIST – previše nepovezano i konfuzno, trebalo bi sve biti na jednom mjestu i odmah vidljivo.“

(studentica Kroatistike)

„Super anketa, jednostavna i razumljiva! Od kataloga mi se najviše sviđa naš, fakultetski, a najmanje onaj Sveučilišne knjižnice; smatram kako je malo kompliciran za nas *obične smrtnike*.“

(studentica Kroatistike)

„Kao što stoji u jednom pitanju, bilo bi izvrsno da katalogi nude preporuke na temelju pretraženog rezultata.“

(studentica Psihologije)

„Pojednostaviti neke funkcije pretraživanja za *laike* i izbaciti nepotreban sadržaj, odnosno osnovne funkcije pretraživanja bolje naglasiti i izdvojiti od stručnih pojmova i naprednih funkcija kojima se *laici* u većini slučajeva ne služe.“

(studentica Psihologije)

5.5. Rasprava i usporedni rezultati

T-testom ispitivalo se koliko su studijske grupe zapravo različite, odnosno postoji li statistička značajnost među njihovim rezultatima. U sljedećoj tablici prikazane su tzv. *p vrijednosti*⁴⁷ dobivene t-testom. One koje su istaknutije (obojane) u odnosu na ostale upućuju na statistički značajnu razliku između ispitivanih studijskih grupa. Rezultati se čitaju na sljedeći način: ako je *p* vrijednost manja od 0,05, razlika između dviju studijskih grupa statistički je značajna, tj. smatra se da je manje od 5% šanse da su dobiveni rezultati nasumični, tj. više je od 95% šanse da su dobiveni rezultati i podaci istraživanja značajno različiti.⁴⁸

⁴⁷ Prema engl. P value (probability)

⁴⁸ Prema uputama: How to do a T-test for beginners. // Youtube. Dostupno na: <https://www.youtube.com/watch?v=qvPWQ-e03tQ> (4.2.2019.).

	Vrijeme rješavanja		
	BIBL vs. KRO	BIBL vs. ANGL	BIBL vs. PSIH
<i>P vrijednost za katalog FFZg</i>	p= 0,063763	p= 0,355574	p= 0,04454
<i>P vrijednost za katalog NSK</i>	p= 0,430623	p= 0,39158	p= 0,104901
<i>P vrijednost za katalog KGZ</i>	p= 0,477441	p= 0,316328	p= 0,269144
<i>P vrijednost za CROLIST</i>	p= 0,344665	p= 0,158684	p= 0,136301
<i>P vrijednost za sve kataloge</i>	p= 0,130326	p= 0,166697	p= 0,010908

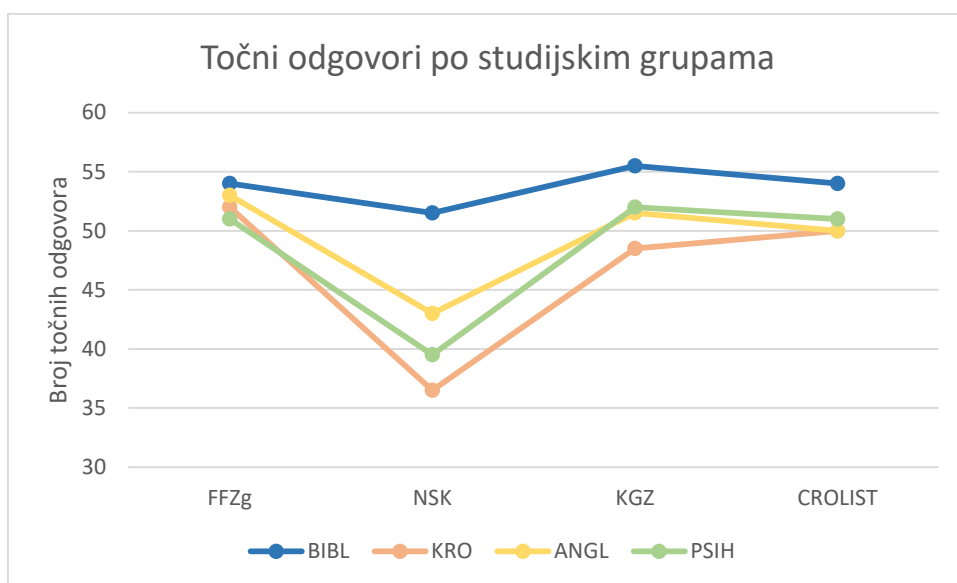
Tablica 9. Statistička značajnost vremena rješavanja

	Broj koraka		
	BIBL vs. KRO	BIBL vs. ANGL	BIBL vs. PSIH
<i>P vrijednost za katalog FFZg</i>	p= 0,147388	p= 0,344025	p= 0,093642
<i>P vrijednost za katalog NSK</i>	p= 0,330818	p= 0,22706	p= 0,035148
<i>P vrijednost za katalog KGZ</i>	p= 0,12593	p= 0,379	p= 0,478413
<i>P vrijednost za CROLIST</i>	p= 0,472115	p= 0,288363	p= 0,484599
<i>P vrijednost za sve kataloge</i>	p= 0,337685	p= 0,212656	p= 0,053552

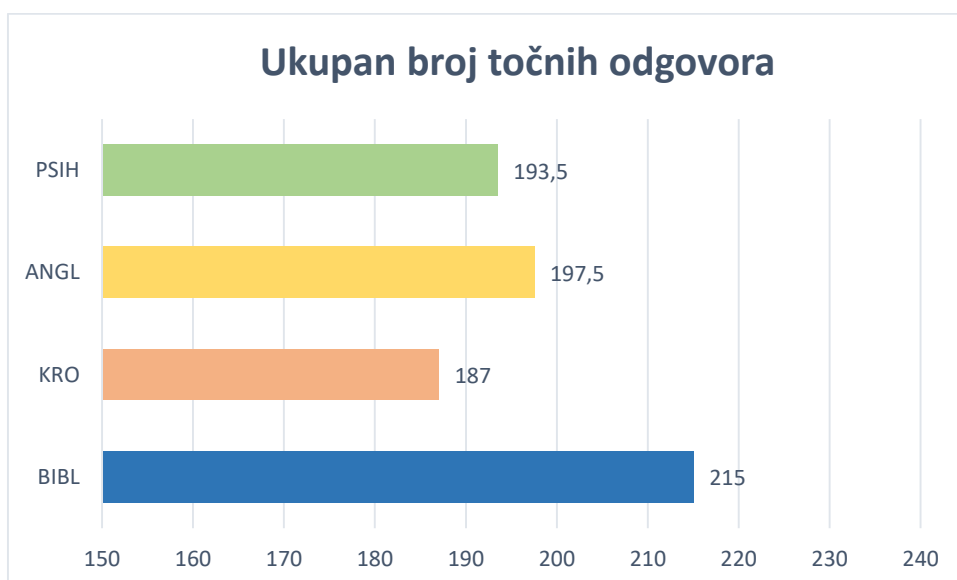
Tablica 10. Statistička značajnost broja koraka

Iz dobivenih je rezultata vidljivo kako naizgled manji broj koraka ili kraće vrijeme rješavanja zadataka studenata Bibliotekarstva (koje se može iščitati iz tablica 13. i 14. u Prilozima) u odnosu na ostale studijske grupe zapravo nije statistički značajno. Razlike između ispitivanih studijskih grupa za dvije varijable (vrijeme i broj koraka) mogu se kvalitativno opisati, ali one statistički nisu značajne. Statistički je značajna razlika uočena između studenata Bibliotekarstva i studenata Psihologije. Studenti Bibliotekarstva statistički su značajno bili brži od studenata Psihologije u rješavanju zadataka vezanih uz katalog FFZg i statistički su značajno bili brži u rješavanju cijelog upitnika u odnosu na studente Psihologije. Također im je statistički značajno manje broja koraka bilo potrebno za rješavanje zadataka vezanih uz katalog NSK. Ostale razlike između studenata Bibliotekarstva i ostalih studijskih grupa statistički su više od 50% značajne, ali to isto znači da je nešto manje od 50% šanse da su dobiveni rezultati i podaci sasvim slučajni. U tim slučajevima promatranu razliku između studijskih grupa ne smatramo statistički značajnom.

Ispitanici su upitnikom u svakom katalogu rješavali po šest pitanja, dakle jedan je ispitanik mogao u jednom katalogu imati maksimalno 6 točnih odgovora, tj. 6 bodova i maksimalno 24 točnih odgovora u cijelom upitniku, tj. 24 boda. Odnosno, u jednoj studijskoj grupi svih deset ispitanika maksimalno je moglo imati 60 bodova u jednom katalogu i 240 bodova u cijelom upitniku. Sljedeća dva grafikona prikazuju broj točnih odgovora po studijskim grupama za svaki katalog zasebno i za cijeli upitnik.

Grafikon 9. Točni odgovori po studijskim grupama za svaki katalog

Grafikon 10. Ukupan broj točnih odgovora za cijeli upitnik po studijskim grupama

Razlika između bibliotekara i ostalih studijskih grupa s obzirom na treću varijablu, tj. točno riješene zadatke je jasna. Bibliotekari su točnije riješili zadatke vezane uz svaki katalog, samim time bolje su riješili upitnik u cjelosti. Sljedeća tablica prikazuje postotak točno riješenih zadataka i prihvatljivih rješenja (za četvrti i peti zadatak) za pojedinu studijsku grupu. Treća varijabla promatrana je s obzirom na postotak riješenosti, tj. uspješnija je ona studijska grupa s većim postotkom riješenosti zadataka u pojedinom katalogu kao i većim postotkom riješenosti za cijeli upitnik.

	Postotak točnih odgovora				
	FFZg	NSK	KGZ	CROLIST	<i>cijeli upitnik</i>
<i>BIBL</i>	90,00%	85,83%	92,50%	90,00%	89,58%
<i>KRO</i>	86,67%	60,83%	80,83%	83,33%	77,92%
<i>ANGL</i>	88,33%	71,67%	85,83%	83,33%	82,29%
<i>PSIH</i>	85,00%	65,83%	86,67%	85,00%	80,63%

Tablica 11. Postotak uspješnosti pojedine studijske grupe

	ISPITANIK/CA	MAX. / MIN. VARIJABLA	OSTALE VARIJABLE
<i>max. vrijeme</i>	7.PSIH	1163,9 sek = 19 min i 23,9 sek	122 koraka 16,5 bodova = 68,75%
<i>min. vrijeme</i>	5.KRO	371,2 sek = 6 min i 11,2 sek	66 koraka 23 boda = 95,83%
<i>max. broj koraka</i>	7.PSIH	122	19 min i 23,9 sek 16,5 bodova = 68,75%
<i>min. broj koraka</i>	3.KRO	55	9 min i 8,1 sek 15,5 bodova = 64,58%
<i>najveći postotak riješenosti</i>	6.BIBL	24 bodova = 100%	12 min i 34,8 sek 102 koraka
<i>najmanji postotak riješenosti</i>	9.PSIH	13 bodova = 54,17%	8 min i 50,4 sek 59 koraka

Tablica 12. Prikaz maksimalnih i minimalnih vrijednosti varijabli

Ova tablica prikazuje najzanimljivije vrijednosti varijabli dobivenih tijekom istraživanja, tj. pokazuje maksimalne i minimalne vrijednosti svih triju varijabli. Istaknuto je vrijeme, broj koraka i postotak riješenosti upitnika ispitanika broj 5 iz skupine kroatista jer je njegovo vrijeme rješavanja upitnika najkraće, tijekom rješavanja zadataka pogrešno je riješio samo jedno pitanje i to 2.b pitanje u katalogu NSK koji je ispitanicima bio najteži, a prilikom rješavanja bilo mu je potrebno relativno malo koraka u usporedbi s drugim ispitanicima. Ovaj je upitnik bilo moguće riješiti sa stopostotnom točnošću sa 55 do 60 koraka, a vrijeme je ovisilo o samoj brzini snalaženja ispitanika i o trenutnoj brzini interneta prilikom ispitivanja (zato su svi ispitanici ispitivani u istim uvjetima). Dakle, istaknuti je ispitanik najbolje riješio upitnik, kad se uzmu u obzir sve tri varijable.

5.6. Zaključak istraživanja

Cilj istraživanja bio je ukazati na prednosti i nedostatke ispitivanih kataloga, ispitati njihovu uporabljivost te uvidjeti razlike u snalaženju i načinu pretraživanja četiriju studijskih grupa. Uporabljivost kataloga ispitana je upitnikom i s obzirom na to da su svi ispitanici upitnik riješili s više od 50% točnosti, katalozi su uporabljivi i mogu ih pretraživati i snaći se u njima korisnici koji imaju ili nemaju prethodnog iskustva. Dapače, prosječni postotak riješenosti upitnika svih četrdeset ispitanika je 82,6%. Bibliotekari su bili najsigurniji prilikom rješavanja upitnika, ali značajnih razlika u samom načinu pretraživanja među studijskim grupama nije bilo. Studenti iz svih ispitivanih grupa griješili su na istim zadacima i to uglavnom na isti način što je i opisano u prikazu rezultata pojedinih zadataka.

Prisjetimo se početne hipoteze:

Studenti diplomskog studija Bibliotekarstva bit će uspješniji u rješavanju zadataka od preostalih triju ispitivanih studijskih grupa.

Na temelju rezultata zaključeno je kako ne postoji statistički značajna razlika između studenata Bibliotekarstva i studenata Kroatistike u vremenu i broju koraka potrebnih za rješavanje cijelog upitnika. Također ne postoji statistički značajna razlika u vremenu i broju koraka potrebnih za rješavanje svakog pojedinog kataloga (FFZg, NSK, KGZ i CROLIST-a). Na temelju rezultata između studenata Bibliotekarstva i studenata Anglistike također je zaključeno kako ne postoji statistički značajna razlika u vremenu i broju koraka potrebnih za rješavanje svakog pojedinog kataloga, kao i za rješavanje cijelog upitnika. Na temelju rezultata između studenata Bibliotekarstva i studenata Psihologije utvrđeno je kako postoji statistički značajna razlika u vremenu rješavanja cijelog upitnika i u vremenu rješavanja zadataka vezanih uz katalog FFZg.

Za preostala tri kataloga nije utvrđena statistički značajna razlika u vremenu rješavanja. Na temelju rezultata broja koraka između studenata Bibliotekarstva i studenata Psihologije utvrđena je statistički značajna razlika samo za katalog NSK. Za ostale kataloge nema statistički značajne razlike, kao ni za broj koraka potrebnih za rješavanje upitnika u cjelosti. Studenti Bibliotekarstva imali su veći postotak točno riješenih zadataka cijelog upitnika, kao i veći postotak točno riješenih zadataka u pojedinom katalogu u odnosu na studente Kroatistike, u odnosu na studente Anglistike i u odnosu na studente Psihologije. S obzirom na sve navdene rezultate između studijskih grupa, početna hipoteza može se potvrditi samo za treću varijablu, tj. za postotak točno riješenih zadataka. Studenti Bibliotekarstva bili su uspješniji od ostalih studijskih grupa samo po postotku točno riješenih zadataka. Za ostale varijable, vrijeme i broj koraka rješavanja zadataka postoji samo djelomična statistički značajna razlika između studenata Bibliotekarstva i studenata Psihologije.

6. Zaključak

Na temelju prethodnih dvaju istraživanja može se zaključiti kako istraživani katalozi imaju neke karakteristike novog naraštaja knjižničnih kataloga. Neke od njih dobro su razvijene, ali mnoge i nedostaju. Izvan Hrvatske postoje katalozi koji u mnogočemu bolje ispunjavaju potrebe korisnika i ciljeve novog naraštaja kataloga (primjerice katalozi istraživani u članku *New generation of catalogues for the new generation of users : a comparison of six library catalogues* Tanje Merčun i Maje Žumer) i naši će se katalozi morati još dosta mijenjati, ako žele biti takvi. Da bi istraživani katalozi postali poput drugih internetskih servisa Web-a 2.0, koji korisnicima nude mnoge mogućnosti sudjelovanja, nedostaju im mnoge opcije personalizacije kojih gotovo i nema. Također, knjižnični bi katalozi trebali imati bolje osmišljen sustav ispravljanja pogrešaka prilikom zadavanja upita kako bi njihovi rezultati bili što relevantniji za korisnike. S druge strane, istraživanje o uporabljivosti pokazalo je kako se korisnici u ispitivanim katalogima unatoč njihovim nedostacima mogu snaći. Istraživanje je također pokazalo da većina ispitanika katalog pretražuje po naslovu jedinice građe. Ispitanici koji su sudjelovali u istraživanju uglavnom pretražuju katalog FFZg i KGZ, u njima se bolje i snalaze, stoga su i rezultati zadataka u ovim katalogima bili točniji, a katalozi su dobili i više ocjene u odnosu na kataloge NSK i CROLIST. Ispitanici su uglavnom komentirali kako im je katalog NSK najteži i nerazumljiv, a CROLIST je većini ispitanika bio nov. Izgledom su sučelja FFZg, KGZ i CROLIST-a prilično slična, samo je katalog NSK drugačiji. On se mnogima činio težak jer nema sučelje prilagođeno današnjoj generaciji korisnika. Nema jednostavno polje za pretraživanje na svakoj stranici i fasetnu navigaciju s desne ili lijeve strane sučelja kao ostali katalozi. Može se pretpostaviti kako su ispitanicima navedena tri kataloga bila jednostavnija i pristupačnija upravo zbog faseta koje su im omogućile sužavanje rezultata pretraživanja i jasno su naznačene i vidljive na sučelju. Da je istraživanje provedeno na drugom uzorku ispitanika, a ne na studentima, i na drugim katalogima, vjerojatno bi i rezultati bili drugačiji. Bilo kako bilo, i knjižnice moraju pratiti suvremene trendove, pa će možda katalozi ovih ispitivanih knjižnica za nekoliko godina osvanuti u novom ruhu.

Literatura

1. About. // Koha community. Dostupno na: <https://koha-community.org/about/> (12.1.2019.).
2. Andrić, B.; Idlibek, R.; Kotur, B. WebPAC Gradske i sveučilišne knjižnice u Osijeku: studija uporabljivosti. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 49, 2(2006), str. 50.-61. Dostupno na: <https://www.hkdrustvo.hr/vjesnik-bibliotekara-hrvatske/index.php/vbh/issue/archive> (23.1.2019.).
3. Barbarić, A. Povijesni pregled razvoja OPAC-a. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 46, 3/4(2003), str. 48.-58. Dostupno na: <https://www.hkdrustvo.hr/vjesnik-bibliotekara-hrvatske/index.php/vbh/issue/archive> (19.12.2018.).
4. Beheshti, J. Evolving OPAC. // Cataloging & classification quarterly 24, 1/2(1997), str. 163-185.
5. Biblioteka. // Velika epohina enciklopedija aforizama. Zagreb : Epoha, 1968.
6. Breadcrumb navigation. // Techopedia. Dostupno na: <https://www.techopedia.com/definition/1420/breadcrumb-navigation> (13.1.2019.).
7. Brkljačić, A. Istraživanje o uporabljivosti online kataloga Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu te Knjižnice Filozofskog fakulteta u Zagrebu : završni rad. Zagreb : Filozofski fakultet, 2016.
8. Borgman, C. L. Why are online catalogs still hard to use ? // Journal of the American Society for Information Science 47, 7(1996), str. 493.-503. Dostupno na: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.457.3859&rep=rep1&type=pdf> (18.12.2018.).
9. Cluster analysis; Faceted classification. // Wikipedia. Dostupno na: https://en.wikipedia.org/wiki/Main_Page (13.1.2019.).
10. FRBR: knjižnični katalozi nove generacije. // Unibis. Dostupno na: <http://www.unibis.hr/FRBROPAC.html> (12.1.2019.).
11. Full-text search. // Techopedia. Dostupno na: <https://www.techopedia.com/definition/17113/full-text-search> (13.1.2019.).
12. Gjurković-Govorčin, R. Novi naraštaji knjižničnih kataloga : katalog Knjižnice grada Zagreba. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 56, 3(2013), str. 127.-146. Dostupno na: <https://www.hkdrustvo.hr/vjesnik-bibliotekara-hrvatske/index.php/vbh/article/view/166> (18.12.2018.).

13. How to do a T-test for beginners. // Youtube. Dostupno na:
<https://www.youtube.com/watch?v=qvPWQ-e03tQ> (4.2.2019.).
14. Instant message (IM). // Techopedia. Dostupno na:
<https://www.techopedia.com/definition/402/instant-message-im> (16.1.2019.).
15. Jelenković, L.; Rajter, Ž. CroList: skupni katalozi knjižnica Sveučilišta. // Novosti HKD 72 (siječanj 2017). Dostupno na:
<https://www.hkdrustvo.hr/hkdnovosti/clanak/1302> (18.12.2018.).
16. Katalog. // Hrvatska enciklopedija. Mrežno izd. Zagreb : Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Dostupno na: <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=30822> (16.12.2018.).
17. Katalog mrežnih izvora (beta). // Katalog Knjižnica grada Zagreba. Dostupno na:
<https://izvori.kgz.hr/pagesMisc/Katalog.aspx> (21.1.2019.).
18. Lease Morgan, E. A "Next generation" library catalog: executive summary (7.7.2006.). // Lita blog. Dostupno na: <https://litablog.org/2006/07/a-next-generation-library-catalog-executive-summary-part-1-of-5/> (18.12.2018.).
19. Lončarić, L. Usporedba sučelja kataloga nove generacije: CroList Vero i Zaki : diplomski rad. Zagreb : Filozofski fakultet, 2017.
20. Merčun, T.; Žumer, M. New generation of catalogues for the new generation of users : a comparison of six library catalogues. // Program : Electronic Library & Information Systems 42, 3(2008), str. 243.-263.
21. OPAC. // Hrvatska enciklopedija. Mrežno izd. Zagreb : Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Dostupno na:
<http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=45194> (16.12.2018.).
22. O sustavu. // Integrirani knjižnični sustav NSK. Dostupno na: <http://iks.nsk.hr/o-sustavu/> (12.1.2019.).
23. Skupni katalog sustava Zaki. // Katalog knjižnica grada Zagreba. Dostupno na:
<https://katalog.zaki.com.hr/pagesMisc/Katalog.aspx> (12.1.2019.).
24. Vrana, R. Web 2.0 njegov utjecaj na razvoj mrežnih mjesta knjižnica. // 11. seminar Arhivi, knjižnice, muzeji. / uredila Tinka Katić. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2008. Str. 50.-64.
25. Rajter, Ž.; Jelenković, L. Od konceptualnih modela preko OPAC-a treće generacije do sljedeće generacije knjižničnoga sustava. Dostupno na:
<http://www.unibis.hr/dokument/OD%20KONCEPTUALNIH%20MODELA%20PREKO%20OPAC.pdf> (19.12.2018.).

26. RSS feed. // Techopedia. Dostupno na:
<https://www.techopedia.com/definition/24756/rss-feed> (16.1.2019.).
27. T-test. // Wikipedia. Dostupno na: <https://hr.wikipedia.org/wiki/T-test> (28.1.2019.).
28. T-test in Excel: easy steps with video. // Statistics how to. Dostupno na:
<https://www.statisticshowto.datasciencecentral.com/how-to-do-a-t-test-in-excel/>
(25.1.2019.).
29. Verona, E. Abecedni katalog u teoriji i praksi. 2. prerađeno izd. Zagreb : Hrvatsko bibliotekarsko društvo, 1971.
30. Yang, Q. S.; Hoffman, M. A. The next generation library catalog: a comparative study of the OPACs of Koha, Evergreen and Voyager. // Information Technology and Libraries. 24, 2(2005), str. 141.-150. Dostupno na:
https://www.researchgate.net/publication/275297017_The_Next_Generation_Library_Catalog_A_Comparative_Study_of_the_OPACs_of_Koha_Evergreen_and_Voyager
(18.12.2018.).

Prilozi

		VRIJEME											
		FFZG			NSK			KGZ			CROLIST		
ispitanik	st. grupa	1. zadatak	2. zadatak	3. zadatak	1. zadatak	2. zadatak	4. zadatak	1. zadatak	2. zadatak	5. zadatak	1. zadatak	2. zadatak	6. zadatak
1.	BIBL	80,3	22,8	32,5	27,6	67,9	48,9	13,3	12,9	45,6	11,8	75	47
2.	BIBL	183	69,3	78,3	68,4	125,9	118,1	15,1	26,2	58,2	17,7	102,6	28,9
3.	BIBL	39,2	21,2	33,3	27,6	61,4	84,9	25,6	42,9	76,9	9,6	57,5	56,4
4.	BIBL	218,6	24	57,7	64,3	71,6	102,6	5,6	15,8	86,9	5	9,6	16,5
5.	BIBL	48,4	49,4	56,1	25,6	90,5	37,9	9,3	18,1	38,6	5,5	58	20,6
6.	BIBL	57,3	43,8	67,7	18,9	205	54,8	20,5	31,9	50,9	4,6	159,6	39,8
7.	BIBL	60	17,7	45,7	28,5	56,3	115,7	19,9	10,4	90,2	6,5	8,7	22,2
8.	BIBL	122,8	8,4	42,4	19,7	96	47,4	16,3	36,3	32,1	14,6	41,7	100
9.	BIBL	109,3	13,7	28,4	51,3	73,5	104,8	14,7	13,7	73,2	15,8	36,1	27,4
10.	BIBL	62,3	20,7	44,7	19,1	35,7	102,3	17,2	15,7	58	9,1	12,1	95,9
1.	KRO	127,8	44,9	48,1	92,5	272,2	134,1	25	10,7	95,8	8,1	99,1	204,6
2.	KRO	65,7	8,7	86	10,5	62,3	69,5	6,8	2,8	68,3	20,4	40,3	73,5
3.	KRO	120,2	41,5	45,4	40,3	17,1	42,3	28,7	11,2	39,3	28	28,9	105,2
4.	KRO	102,4	60,6	131,1	17,8	24,1	115,2	24	5,1	73,6	8,3	5,4	21
5.	KRO	61,8	29,1	45,4	29,5	22,9	41,4	7,4	6,6	27,2	9,3	50,5	40,1
6.	KRO	118,4	22,8	42,6	97,9	55,5	76,9	15,7	5,9	54,7	18,6	16,8	39,7
7.	KRO	216,6	14,5	140,7	75,7	48,8	209,3	48,3	22,7	95,6	9	80,1	21,2
8.	KRO	84,8	30,6	101,1	25,2	75,9	106,1	29,3	11,6	56,6	27,6	22,3	36,1
9.	KRO	128	11,8	235,3	32,3	50	66,5	30,6	14,8	60,2	27,8	51,6	55,4
10.	KRO	111	29,6	74	17,2	118,6	72,8	21,7	22,2	58,4	24,5	43,4	19,6
1.	ANGL	98,3	85,6	51	34,8	80	171,9	11,2	10,2	78,8	7,2	68,9	35,1
2.	ANGL	162,9	32,3	42,9	17,8	85,6	427,2	16,8	39,5	129,4	11,9	97,9	27,6
3.	ANGL	105,2	30,1	57,3	20,6	80,2	146,6	21,6	10,7	48,1	13,9	223,7	19,7

4.	ANGL	115	28,8	41,4	50,1	78,5	41,7	9,2	13	79,9	9,7	136,9	30,3
5.	ANGL	44,1	35,2	37,4	26,6	84,6	114,2	19,6	15,5	159	74,7	136,9	21,7
6.	ANGL	59,3	41,8	42	18,9	80,4	91,1	16,2	9,6	71	7,5	42,6	33,3
7.	ANGL	56,3	24,7	45,6	20,4	24,6	64,7	10	27,6	47,3	12,6	13,1	66,7
8.	ANGL	139,5	29,8	92,9	71,4	99	36,3	24	26	62	10,3	76,1	116,9
9.	ANGL	136,5	26	63,7	38,5	27,5	66,3	13	8,3	36,4	9,2	28,9	76,1
10.	ANGL	95,2	16,2	45,9	16,6	21,3	47,9	15,5	30,3	47,2	7,7	5,6	43,3
1.	PSIH	36,4	41,5	58,5	20,6	22,2	30,7	21,3	46,9	54,1	12	34,6	20,9
2.	PSIH	84,7	25,5	76,6	55,6	84	155,4	28,9	27,6	59,4	18,6	123,9	86,1
3.	PSIH	81	13,7	45,2	56,5	66,4	127,8	26,4	22,4	66,2	10,2	82,1	19,4
4.	PSIH	172,1	20,6	54,3	45,2	62,6	141,2	26,7	9,6	42,2	16,2	7,3	32,7
5.	PSIH	190,4	37,2	89,8	16,8	155,2	41,7	35	51,9	62	17,6	38	120,4
6.	PSIH	66,7	48,5	76,1	67,9	81	136,1	11,9	6,9	56,7	9,7	65,8	33,6
7.	PSIH	186,7	83,8	61,9	185,9	212,5	115,2	42,4	31,6	55,7	34,1	57,3	96,8
8.	PSIH	236,8	19,1	54,8	14,3	151,4	78	11,1	22,3	31,5	6,2	90,6	15,1
9.	PSIH	78,9	20,4	120,3	19	27,2	68,3	32,7	20,1	77,9	24,6	54,3	109,9
10.	PSIH	73,3	222,8	110,3	85,8	160,7	51	35	8,2	74	14,1	124,8	65,9

Tablica 13. Vrijeme (u sekundama) utrošeno za rješavanje zadataka

		BROJ KORAKA											
		FFZG			NSK			KGZ			CROLIST		
ispitanik	st. grupa	1. zadatak	2. zadatak	3. zadatak	1. zadatak	2. zadatak	4. zadatak	1. zadatak	2. zadatak	5. zadatak	1. zadatak	2. zadatak	6. zadatak
1.	BIBL	9	3	6	6	8	7	4	2	7	4	10	7
2.	BIBL	10	9	8	5	9	11	3	3	6	2	5	3
3.	BIBL	7	2	6	7	7	6	4	7	7	3	7	7
4.	BIBL	6	3	8	7	7	11	2	2	12	2	2	3
5.	BIBL	7	6	7	7	14	5	3	3	7	2	6	5
6.	BIBL	9	5	8	7	21	13	4	5	9	2	15	4
7.	BIBL	9	3	6	5	8	13	4	2	8	2	2	4
8.	BIBL	9	2	6	5	15	6	2	8	5	2	6	16
9.	BIBL	13	2	5	8	6	8	4	3	7	3	6	4
10.	BIBL	9	3	8	6	6	6	4	3	5	2	3	9
1.	KRO	14	7	7	10	23	12	4	4	8	2	6	17
2.	KRO	8	2	8	2	5	9	3	2	6	3	6	11
3.	KRO	4	4	6	6	4	5	3	2	4	2	4	11
4.	KRO	8	8	9	6	4	15	4	2	5	2	2	4
5.	KRO	10	2	8	7	4	10	3	2	6	2	7	5
6.	KRO	9	3	7	20	10	8	4	2	4	4	2	6
7.	KRO	19	3	21	12	9	13	7	5	10	2	13	5
8.	KRO	5	3	8	6	6	13	4	3	6	2	2	4
9.	KRO	6	2	19	4	5	6	2	2	5	2	3	3
10.	KRO	7	2	8	5	17	9	3	5	5	4	7	3
1.	ANGL	9	5	5	6	8	9	4	2	7	2	6	5
2.	ANGL	10	3	5	5	12	38	3	3	6	2	7	4
3.	ANGL	12	3	9	5	9	18	5	3	6	3	13	3
4.	ANGL	10	5	5	9	10	6	3	3	10	2	11	5
5.	ANGL	8	4	5	7	14	7	4	3	12	11	15	3
6.	ANGL	8	5	5	5	7	9	3	2	10	2	6	4

7.	ANGL	9	4	6	8	6	16	4	2	7	3	2	8
8.	ANGL	11	5	11	13	15	6	5	3	4	3	10	11
9.	ANGL	10	4	8	7	4	8	4	2	6	2	5	7
10.	ANGL	13	2	4	5	5	4	3	4	6	2	2	5
1.	PSIH	7	4	7	5	5	5	3	5	8	2	4	3
2.	PSIH	9	3	7	11	9	12	4	3	6	3	11	6
3.	PSIH	10	2	7	11	11	12	7	2	7	2	9	3
4.	PSIH	14	2	6	6	8	17	2	2	5	2	2	3
5.	PSIH	11	4	8	6	14	6	4	7	6	2	4	7
6.	PSIH	6	5	6	12	15	17	3	3	3	2	7	5
7.	PSIH	13	9	6	19	17	13	5	8	11	4	8	9
8.	PSIH	24	3	8	5	14	10	4	3	5	2	8	4
9.	PSIH	4	2	8	3	3	12	2	3	6	2	3	11
10.	PSIH	8	22	12	13	15	4	6	3	8	2	8	9

Tablica 14. Broj koraka utrošenih za rješavanje zadataka

ispitanik	st. grupa	ODGOVORI														
		FFZG			NSK			KGZ			CROLIST			br. prihvatljivih odg.	T + PO odgovori	postotak uspješnosti
		br. točnih odg.	br. netočnih odg.	br. neriješenih zadataka	br. točnih odg.	br. netočnih odg.	br. neriješenih zadataka	br. točnih odg.	br. netočnih odg.	br. neriješenih zadataka	br. točnih odg.	br. netočnih odg.	br. neriješenih zadataka			
1.	BIBL	6	0	0	4	1	0	6	0	0	5	1	0	0,5	21,5	89,58%
2.	BIBL	6	0	0	4	0	1	6	0	0	6	0	0	0,5	22,5	93,75%
3.	BIBL	5	1	0	5	0	0	6	0	0	6	0	0	0,5	22,5	93,75%
4.	BIBL	5	1	0	3	2	1	4	2	0	5	1	0	0	17	70,83%
5.	BIBL	5	1	0	6	0	0	6	0	0	6	0	0	0	23	95,83%
6.	BIBL	6	0	0	6	0	0	6	0	0	6	0	0	0	24	100%
7.	BIBL	4	2	0	5	0	1	6	0	0	5	1	0	0	20	83,33%
8.	BIBL	6	0	0	6	0	0	4	2	0	5	1	0	0	21	87,50%
9.	BIBL	6	0	0	6	0	0	6	0	0	5	1	0	0	23	95,83%
10.	BIBL	5	1	0	5	1	0	5	0	0	5	1	0	0,5	20,5	85,42%
1.	KRO	6	0	0	5	0	0	5	1	0	6	0	0	0,5	22,5	93,75%
2.	KRO	5	1	0	1	5	0	5	0	0	3	3	0	0,5	14,5	60,42%
3.	KRO	6	0	0	1	5	0	4	1	0	4	1	1	0,5	15,5	64,58%
4.	KRO	4	1	1	5	1	0	2	3	0	5	1	0	0,5	16,5	68,75%
5.	KRO	6	0	0	5	1	0	6	0	0	6	0	0	0	23	95,83%
6.	KRO	5	0	1	3	2	1	6	0	0	5	1	0	0	19	79,17%
7.	KRO	5	1	0	5	1	0	3	3	0	6	0	0	0	19	79,17%
8.	KRO	6	0	0	4	2	0	6	0	0	5	1	0	0	21	87,50%
9.	KRO	3	2	1	2	3	1	4	2	0	5	0	1	0	14	58,33%
10.	KRO	6	0	0	5	0	1	6	0	0	5	1	0	0	22	91,67%
1.	ANGL	5	1	0	4	1	1	5	1	0	5	0	1	0	19	79,17%
2.	ANGL	6	0	0	5	1	0	6	0	0	5	1	0	0	22	91,67%
3.	ANGL	5	1	0	5	0	0	3	3	0	5	0	1	0,5	18,5	77,08%
4.	ANGL	6	0	0	5	0	0	5	1	0	5	0	1	0,5	21,5	89,58%
5.	ANGL	4	2	0	4	0	1	5	0	0	5	0	1	1	19	79,17%
6.	ANGL	6	0	0	5	1	0	6	0	0	6	0	0	0	23	95,83%
7.	ANGL	5	1	0	3	3	0	5	0	0	4	1	1	0,5	17,5	72,92%
8.	ANGL	5	0	1	5	1	0	6	0	0	6	0	0	0	22	91,67%
9.	ANGL	6	0	0	1	4	1	6	0	0	5	0	1	0	18	75,00%
10.	ANGL	5	1	0	4	1	0	3	2	0	4	2	0	1	17	70,83%

1.	PSIH	4	1	1	5	1	0	5	1	0	5	1	0	0	19	79,17%
2.	PSIH	6	0	0	4	0	2	5	0	0	6	0	0	0,5	21,5	89,58%
3.	PSIH	6	0	0	5	1	0	6	0	0	5	1	0	0	22	91,67%
4.	PSIH	6	0	0	3	3	0	3	2	0	5	1	0	0,5	17,5	72,92%
5.	PSIH	6	0	0	4	1	1	6	0	0	5	1	0	0	21	87,50%
6.	PSIH	4	2	0	5	0	1	5	1	0	5	1	0	0	19	79,17%
7.	PSIH	4	2	0	2	3	0	5	1	0	5	1	0	0,5	16,5	68,75%
8.	PSIH	5	1	0	5	1	0	6	0	0	6	0	0	0	22	91,67%
9.	PSIH	4	2	0	2	4	0	4	2	0	3	3	0	0	13	54,17%
10.	PSIH	6	0	0	4	1	1	6	0	0	6	0	0	0	22	91,67%

Tablica 15. Tablica svih odgovora

	Točni odg. po zadacima i katalogima			
	FFZg	NSK	KGZ	CROLIST
1.a	40	38	40	40
1.b	27	32	31	39
1.c	25	30	27	37
2.a	40	39	40	40
2.b	39	11	39	14
3.	39			
4.		20,5		
5.			29,5	
6.				35

Tablica 16. Broj točnih odgovora po zadacima i katalogima

	Netočni odg. po zadacima i katalogima			
	FFZg	NSK	KGZ	CROLIST
1.a	0	2	0	0
1.b	13	8	9	1
1.c	11	10	13	3
2.a	0	1	0	0
2.b	1	16	1	20
3.	0			
4.		14		
5.			6	
6.				3

Tablica 17. Broj netočnih odgovora po zadacima i katalogima

	NO po zadacima i katalogima			
	FFZg	NSK	KGZ	CROLIST
1.a				
1.b				
1.c	4			
2.a				
2.b		13		6
3.	1			
4.		1		
5.				
6.				2

Tablica 18. Broj neodgovorenih zadataka po katalogima

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

FILOZOFSKI FAKULTET

Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti

Ak. god. 2018./2019.

**Usporedno istraživanje knjižničnih
sustava - Koha, Aleph, Zaki, Vero (CROLIST)**

Upute za rješavanje ankete:

1. *Sudjelovanje u istraživanju je dobrovoljno i anonimno.*
2. *Sudjelovati mogu studenti diplomskog studija Bibliotekarstva, Kroatistike, Anglistike ili Psihologije s Filozofskog fakulteta u Zagrebu ili studenti apsolvanti navedenih studijskih smjerova.*
3. *Rezultati istraživanja bit će analizirani i iskorišteni za pisanje diplomskog rada s obzirom na gore navedenu temu.*
4. *Za rješavanje ankete potrebno je 15-ak minuta.*
5. *Anketa se sastoji od tri dijela. Ispitanici su obavezni odgovoriti na sva pitanja, osim na 3. pitanje Završnog upitnika koje se odnosi na pisanje prijedloga i komentara o ispitivanim katalozima. Svi dobiveni prijedlozi i komentari uzet će se u obzir pri izradi zaključne misli o katalozima čija se uporabljivost ispituje ovim upitnikom.*

POČETNI UPITNIK

1. Spol. ☐ M
☐ Ž

2. Koji smjer studirate ? ☐ Bibliotekarstvo.
☐ Kroatistiku.
☐ Anglistiku.
☐ Psihologiju.

3. Jeste li dosad pretraživali neki od sljedećih navedenih online kataloga?
(*Moguće je zaokružiti više odgovora.*)
 - a) Katalog Knjižnice Filozofskog fakulteta u Zagrebu.
 - b) Katalog Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.
 - c) Katalog Knjižnica grada Zagreba.
 - d) Skupni katalog CROLIST.
 - e) Nisam dosad pretraživao/la nijedan navedeni katalog.

*Sljedeća dva pitanja odnose se na Vaše dosadašnje iskustvo korištenja online kataloga **bilo koje** knjižnice. Na svako odgovorite zaokruživanjem Vama pripadajućeg odgovora.*

4. Koliko ste često dosad koristili online kataloge knjižnica?
 - a) Rijetko, 2-3 puta tijekom cijelog dosadašnjeg studija.
 - b) Rijetko, 2-3 puta tijekom jedne akademske godine.
 - c) Povremeno, 2-3 puta mjesečno.
 - d) Često, 2-3 puta tjedno.
 - e) Često, više od 2-3 puta tjedno.

5. Koliko su Vam online katalozi knjižnica prema Vašoj procjeni bili korisni u pronalaženju građe i/ili informacija o građi koju ste tražili ?
 - a) Nisu mi bili uopće korisni.
 - b) Uglavnom mi nisu bili korisni.
 - c) Niti mi jesu niti mi nisu bili korisni.
 - d) Uglavnom su mi bili korisni.
 - e) Bili su mi uvijek korisni.

6. Što najčešće upisujete u pretraživač online kataloga knjižnice kad tražite neku jedinicu građe? (*Zaokružite jedan odgovor.*)
- a) Autora/e neke jedinice građe.
 - b) Naslov jedinice građe.
 - c) Ključne riječi i/ili predmet.
 - d) Signaturu.
 - e) Nešto drugo. _____

GLAVNI UPITNIK

Navedene zadatke u ovom dijelu upitnika pokušajte riješiti u što kraćem roku i sa što manje koraka. Odgovore potražite u online katalogima NSK, KGZ, Knjižnice FFZg i CROLIST-u i upišite ih u tablicu, napišite na crtu ili zaokružite jedan od ponuđenih odgovora. Tijekom rješavanja zadataka mjerit će Vam se vrijeme utrošeno za rješavanje pojedinog zadatka kao i broj koraka koji su Vam bili potrebni da biste došli do rješenja.

1. Zadatak:

1.a) Ima li u katalogu jedinica građe koje je napisao Kristian Novak?

1.b) Koliko ih ima?

1.c) Koliko ih je na hrvatskom jeziku?

	FFZg	NSK	KGZ	CROLIST
1a zaokruži	DA / NE	DA / NE	DA / NE	DA / NE
1b upiši broj				
1c upiši broj				

2. Zadatak

2.a) Ima li u katalogu jedinica građe o hrvatskim poslovicama?

2.b) Ima li građe koja je dostupna za posudbu?

	FFZg	NSK	KGZ	CROLIST
2a zaokruži	DA / NE	DA / NE	DA / NE	DA / NE
2b zaokruži	DA / NE	DA / NE	DA / NE	DA / NE

3. U online katalogu **Knjižnice Filozofskog fakulteta u Zagrebu** služeći se **složenim pretraživanjem** pronađite u kojem se časopisu nalazi članak Pavla Pavličića „Krléža i žene“ iz 2013. godine i napišite odgovor na crtú.
-

4. Pristupite putem online kataloga **Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu** kataložnoj jedinici elektroničkog izdanja časopisa „Klinička psihologija“. Nakon toga provjerite ima li na poveznici (elektroničkog izdanja) izdanje časopisa iz 2017. godine?

DA / NE

5. Pronađite u online katalogu **Knjižnica grada Zagreba** sljedeću knjigu:
Rowling, J.K. Harry Potter i kamen mudraca. Zagreb : Algoritam, 2017.
Ima li u katalogu uz tu knjigu preporuka za čitanje građe koju je napisala ista autorica?

DA / NE

6. Pronađite u **CROLIST-u** u kojoj je knjižnici dostupna rukopisna građa čiji je autor Miroslav Krléža? Naziv knjižnice napišite na crtú.
-

ZAVRŠNI UPITNIK

1. Na sljedeća pitanja odgovorite zaokruživanjem broja iz skale koji se odnosi na odgovor koji najbolje opisuje Vaše mišljenje.

1 – Nisam uopće zadovoljan/na.

2 – Nisam zadovoljan/na.

3 – Niti sam zadovoljan/na niti sam nezadovoljan/na.

4 – Zadovoljan/na sam.

5 – U potpunosti sam zadovoljan/na.

Koliko ste zadovoljni izgledom (korisničnim sučeljem) online kataloga navedenih knjižničnih sustava?			
Koha (Knjižnica Filozofskog fakulteta u Zagrebu)	Aleph (Nacionalna i sveučilišna knjižnica)	Zaki (Knjižnice grada Zagreba)	Skupni katalog CROLIST

1	1	1	1
2	2	2	2
3	3	3	3
4	4	4	4
5	5	5	5

Koliko ste zadovoljni jednostavnošću korištenja online kataloga navedenih knjižničnih sustava?			
Koha (Knjižnica Filozofskog fakulteta u Zagrebu)	Aleph (Nacionalna i sveučilišna knjižnica)	Zaki (Knjižnice grada Zagreba)	Skupni katalog CROLIST

1	1	1	1
2	2	2	2
3	3	3	3
4	4	4	4
5	5	5	5

2. Koju biste ocjenu dali online katalogima navedenih knjižničnih sustava?

Koha (Knjižnica Filozofskog fakulteta u Zagrebu)	Aleph (Nacionalna i sveučilišna knjižnica)	Zaki (Knjižnice grada Zagreba)	Skupni katalog CROLIST
1	1	1	1
2	2	2	2
3	3	3	3
4	4	4	4
5	5	5	5

3. Svoj komentar na anketu, prednosti ili nedostatke online kataloga NSK, KGZ, FFZg ili CROLIST-a te prijedloge za njihovo poboljšanje možete napisati ovdje:

HVALA NA SUDJELOVANJU ! ☺

Obrazac za praćenje utrošenog vremena i broja koraka pri rješavanju zadataka Glavnog upitnika

Zadatak 1:

	FFZG		NAPOMENE	NSK		NAPOMENE
	vrijeme	broj koraka		vrijeme	broj koraka	
1a						
1b						
1c						

	KGZ		NAPOMENE	CROLIST		NAPOMENE
	vrijeme	broj koraka		vrijeme	broj koraka	
1a						
1b						
1c						

Zadatak 2:

	FFZG		NAPOMENE	NSK		NAPOMENE
	vrijeme	broj koraka		vrijeme	broj koraka	
2a						
2b						

	KGZ		NAPOMENE	CROLIST		NAPOMENE
	vrijeme	broj koraka		vrijeme	broj koraka	
2a						
2b						

	vrijeme	broj koraka	NAPOMENE
3. zadatak			
4. zadatak			
5. zadatak			
6. zadatak			

Usporedno istraživanje knjižničnih sustava – Koha, Aleph, Zaki, Vero (CROLIST)

Sažetak

Ovaj rad temelji se na istraživanju online kataloga različitih knjižničnih sustava: Koha-e na primjeru Knjižnice Filozofskog fakulteta u Zagrebu, Alepha na primjeru Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, Zaki sustava Knjižnica grada Zagreba i sustava Vero integriranog u skupni katalog CROLIST. Na početku rada opisuju se temeljne značajke kataloga nove generacije, a zatim slijede opisi i rezultati dvaju istraživanja provedenih na navedenim OPAC-ima. Prvo istraživanje temelji se na usporedbi četiriju knjižničnih sustava s obzirom na karakteristike novog naraštaja knjižničnih kataloga. Drugo istraživanje provedeno je anketnim upitnikom na uzorku od četrdeset ispitanika, a ispituje uporabljivost navedenih OPAC-a. Cilj je ovog rada ispitati koje karakteristike novog naraštaja kataloga imaju navedeni OPAC-i, ukazati na njihove prednosti i nedostatke, ispitati njihovu uporabljivost i korisnost te na temelju rezultata donijeti prijedloge za poboljšanje kataloga.

Ključne riječi: Koha, Aleph, Zaki, Vero, CROLIST, uporabljivost OPAC-a, novi naraštaj knjižničnih kataloga / katalog nove generacije

Comparative research of library systems – Koha, Aleph, Zaki, Vero (CROLIST)

Summary

This paper is based on a research of online catalogues of various library systems: Koha on the example of the Library of the Faculty of Humanities and Social Sciences in Zagreb, Aleph on the example of the National and University Library in Zagreb, the Zaki system of the Zagreb City Libraries and the Vero system integrated into the CROLIST catalogue. At the beginning of this paper, the basic features of the new-generation catalogue are described, followed by the descriptions and results of the two researches carried out on mentioned OPACs. The first research is based on a comparison of four library systems with regard to features of the new-generation of library catalogues. The second survey was conducted by a questionnaire on a sample of forty examinees. It examined the usability of these OPACs. The aim of this paper is to notice what characteristics of the new-generations of catalogues have these OPACs, point to their advantages and disadvantages, examine their usability and usefulness, and on the basis of the results, make suggestions for improving the catalogues.

Key words: Koha, Aleph, Zaki, Vero, CROLIST, OPAC usability, next-generation catalogue